

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W WOŁCZYNI

z dnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 713 z póź. zm.) oraz art.16b i art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2020 poz. 1876 z póź.zm.), uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołczyna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Wołczynie
z dnia 2021 r.

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

SPOŁECZNYCH GMINY WOŁCZYN

NA LATA 2021-2031

WOŁCZYN, MARZEC 2021 ROKU

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031 jest dokumentem planistycznym, wielowymiarowym, wieloletnim, ściśle powiązany ze Strategią Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015- 2022, przyjętą Uchwałą NR X/63/2015 Rady Miejskiej w Wołczynie z dnia 26 sierpnia 2015 r. Obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 16b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.). Zgodnie z ww. artykułami strategia zawiera w szczególności:

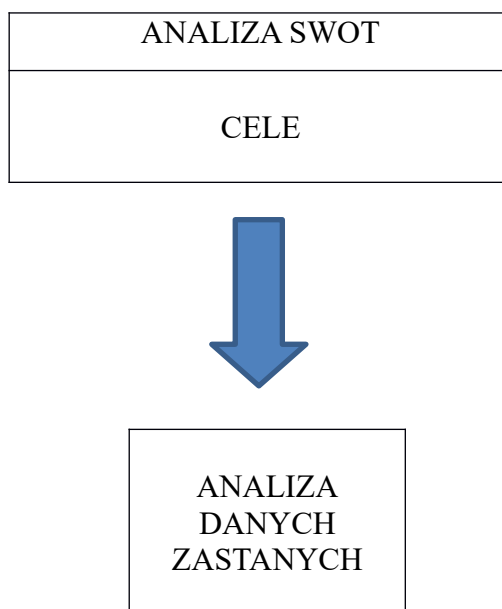
1. Diagnozę sytuacji społecznej
2. Prognozę zmian w zakresie objętym strategią
3. Określenie
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposoby realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych odbywa się ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym. Głównym zadaniem strategii jest więc wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej. Identyfikacja oraz weryfikacja istniejących problemów społecznych jest nieodłącznym elementem polityki i pracy skierowanej do grup czy osób wykluczonych oraz szczególnie narażonych na marginalizację. Kolejnym krokiem we wdrażaniu polityk publicznych jest wprowadzanie w życie określonych rozwiązań, w tym dostarczanie odpowiednich zasobów finansowych, ludzkich i organizacyjnych.

W celu identyfikacji oraz usuwania przeszkód we wdrażaniu wypracowanych decyzji

niezbędny jest monitoring działań. Końcowym rezultatem wprowadzenia polityk publicznych powinien być raport ewaluacyjny, który zawiera ocenę efektywności, trafności, skuteczności i użyteczności wypracowanych rozwiązań.

Poniższy graf prezentuje przebieg pracy nad tworzeniem dokumentu strategii:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031 jest kontynuacją działań zawartych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020, przyjętej uchwałą nr XXXVII/272/2013, z dnia: 27.11.2013 r. Rady Miejskiej w Wołczynie i nawiązuje do jej celów, założeń i działań, a także zawiera plany dalszego wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego gminy i sposoby na rozwiązywanie problemów społecznych mogących zagrażać rozwojowi Gminy.

Realizacja Gminnej Strategii zakłada objęcie wieloletniego okresu czasowego rozpoczynającego się od 1 stycznia 2021 roku i trwającego do 31 grudnia 2031 roku. Założenie tak długiego okresu realizacji Strategii jest uzasadnione ze względu na ciągle zachodzące zmiany społeczne, dynamiczną sytuację demograficzną, stan gospodarki oraz utrzymanie spójności z innymi strategiami, programami i projektami realizowanymi i założonymi przez Gminę Wołczyn na najbliższe lata. Jest to okres optymalny, pozwalający wprowadzić trwale i zauważalne zmiany w lokalnej społeczności.

PODSTAWY PRAWNE

Priorytetowe kierunki zawarte w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych tworzonych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Poniżej został przedstawiony spis dokumentów, które stanowią przesłanki do opracowania Strategii.

- Dokumenty Unii Europejskiej:

- Strategia Europa 2020- zakłada inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, współdziałanie państw członkowskich z wychodzenia z kryzysu oraz wdrażanie reform; cele zawarte w tej Strategii są realizowane przez Krajowe Programy Reform opracowywane przez państwa członkowskie.

- Dokumenty krajowe

- Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030,
- Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,
- Krajowy Program Reform KPR (dokument służący wdrażaniu Strategii Europa2020),
- Narodowy Program Zdrowia 2016-2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

- Krajowe regulacje prawne

- przepisy o samorządzie gminnym,
- przepisy o finansach publicznych,
- przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- przepisy o pomocy społecznej,
- przepisy o programach wieloletnich- „Posiłek w szkole i w domu”,
- przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,

- przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- przepisy o dodatkach mieszkaniowych i energetycznych,
- przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie miasta,
- przepisy o systemie oświaty,
- przepisy –Kodeks cywilny,
- przepisy –Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021- 2031 została opracowana także w nawiązaniu do dokumentów lokalnych, jej założenia i cele wpisują się w cele Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku, Wojewódzkiej Strategii w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025, Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020 oraz przede wszystkim założenia określone w Strategii Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022, a także inne projekty i programy realizowane przez Gminę Wołczyn.

1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY WOŁCZYN

1.1 Położenie geograficzne Gminy Wołczyn

Gmina Wołczyn jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części województwa opolskiego, w zachodniej części powiatu kluczborskiego, na Nizinie Śląskiej. Graniczy z gminami Kluczbork i Byczyna, oraz Domaszowice i Pokój z powiatu namysłowskiego, Murów z powiatu opolskiego, Trzcinica i Rychtal z powiatu kępińskiego.

W skład Gminy Wołczyn wchodzi miasto Wołczyn oraz 21 wsi: Bruny, Brynica, Brzezinki, Duczów Mały, Duczów Wielki, Gierałcice, Komorzno, Krzywiczyny, Ligota Wołczyńska, Markotów Duży, Markotów Mały, Rożnów, Skałagi, Szum, Szymonków, Świniary Małe, Świniary Wielkie, Wąsice, Wierzbica Dolna, Wierzbica Górna, Wierzchy, 17 przysiółków, 6 kolonii i 5 osad.

Powierzchnia Gminy Wołczyn wynosi 24 097 ha, co stanowi 28,3% powierzchni powiatu kluczborskiego i 2,6% powierzchni województwa opolskiego. Siedzibę władz stanowi Miasto Wołczyn położone w środkowej części gminy. Większość terenów gminy znajduje się w dorzeczu rzeki Odry oraz sześciu zlewni: Wołczyńskiego Strumienia, Baryczki, Bogacicy, Czarnej Wody, Pratwy i Stobrawy. Gmina Wołczyn zaliczana jest do gmin o charakterze rolniczym, użytki rolne zajmują 66,9% powierzchni gminy, przewagę stanowią gleby gliniaste III i IV klasy, których jakość pozwala na dobrą produkcję rolną. Grunty leśne zajmują natomiast 28,6% terenu gminy, a ich powierzchnię obejmują prawie w 100% lasy. Pod wodami znajduje się 2,3% powierzchni gminy, a 98,2% stanowią grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi. Klimat gminy cechuje się średnimi temperaturami około 9 ° C, łagodnymi zmianami temperatury, najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najzimniejszym styczeń, ilość opadów rocznych nie przekracza 550 mm. Do najważniejszych bogactw naturalnych gminy należy solanka wołczyńska, którą stanowią gorące wody hypertermalne. W miejscowości Komorzno położony jest użytek ekologiczny „Rozalia”, który obejmuje staw, zadrzewienie śródpolne oraz przylegające łąki i szuwały, w których występuje wiele gatunków zwierząt (ptaki, płazy). Natomiast nieopodal Wierzbicy Górnej znajduje się Czarny Staw, w którym hodowanych jest wiele gatunków ryb słodkowodnych. Na terenie Gminy Wołczyn zlokalizowane są także obszary chronione (Teklusia), rezerваты przyrody (Komorzno, Krzywiczyny), pomniki przyrody (Duczów Wielki, Gierałcice, Skałagi, Komorzno, Wierzbica Dolna), parki objęte ochroną konserwatorską (park w Brzezinkach, Duczowie Małym, Gierałcicach, Komorznie,

Krzywiczynach, Rożnowie, Skałągach, Świniarach Wielkich, Wąsicach, Wierzbicy Dolnej, Wierzbicy Górnej, Wołczynie).

Gmina Wołczyn posiada również wiele zabytków, m.in. drewniane kościoły, znajdujące się m.in. w Brzezinkach, Rożnowie, Wierzbicy Dolnej, zespoły dworskie, pałace, grobowiec- piramida, które sprawiają, że jest gminą atrakcyjną pod względem kulturowym, co daje potencjał do rozwoju turystyki. Aktywny wypoczynek jest także możliwy dzięki ścieżkom i trasom rowerowym, obiektom sportowym, placom zabaw i terenom rekreacyjnym dostępnym w mieście, jak i w sołectwach.

Położenie geograficzne Gminy Wołczyn na mapie kraju, województwa i powiatu sprzyja dalszemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu. Ponadto na rozwój wpływ mają: zasoby solanki wołczyńskiej, zasoby dziedzictwa kulturowego, zasoby przyrodnicze, walory środowiska naturalnego oraz położenie w bliskości rynków zbytu, który stanowią duże miasta- Opole, Wrocław i inne, dogodny do nich dojazd- gmina skupia się w obszarze drogi krajowej DK 42. Oprócz prężnie rozwijających się nowoczesnych gospodarstw rolnych, dobrze rozwija się drobna wytwórczość, handel i usługi. Reasumując powyższe można założyć, że położenie geograficzne Gminy Wołczyn jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi społecznemu i gospodarczemu.

1.2 Sytuacja demograficzna Gminy Wołczyn

Biorąc pod uwagę liczbę osób zamieszkujących Gminę Wołczyn, zaliczyć ją można do większych gmin województwa opolskiego. Od wielu lat liczba ludności zamieszkałej na obszarze Gminy utrzymuje się na poziomie powyżej trzynastu tysięcy. Demograficznie jednak jest to Gmina wyludniająca się, jak przedstawia poniższa tabela, w latach 2015-2019 liczba mieszkańców zmalała o prawie 600 osób, z 13 686 osób w 2015 roku do 13 103 osób w 2019 roku.

Tabela nr 1 Dane demograficzne Gminy Wołczyn w latach 2015-2019 (pobyty stałe i czasowe)

Rodzaj danych	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców na terenie gminy Wołczyn (miasto + wieś)	13 686	13 631	13 452	13 281	13 103
Liczba kobiet	6 965	6 912	6 844	6 767	6 678
Liczba mężczyzn	6 721	6 919	6 608	6 514	6 425
Liczba mieszkańców na terenie wiejskim	7 799	7 706	7 655	7 484	7 448
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 310	2 270	2 277	2 236	2 185
Liczba osób w wieku produkcyjnym	9 440	9 268	9 117	8 943	8 733
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 936	1 993	2 058	2 102	2 183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Tabela nr 2 Liczba urodzeń i zgonów mieszkańców w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

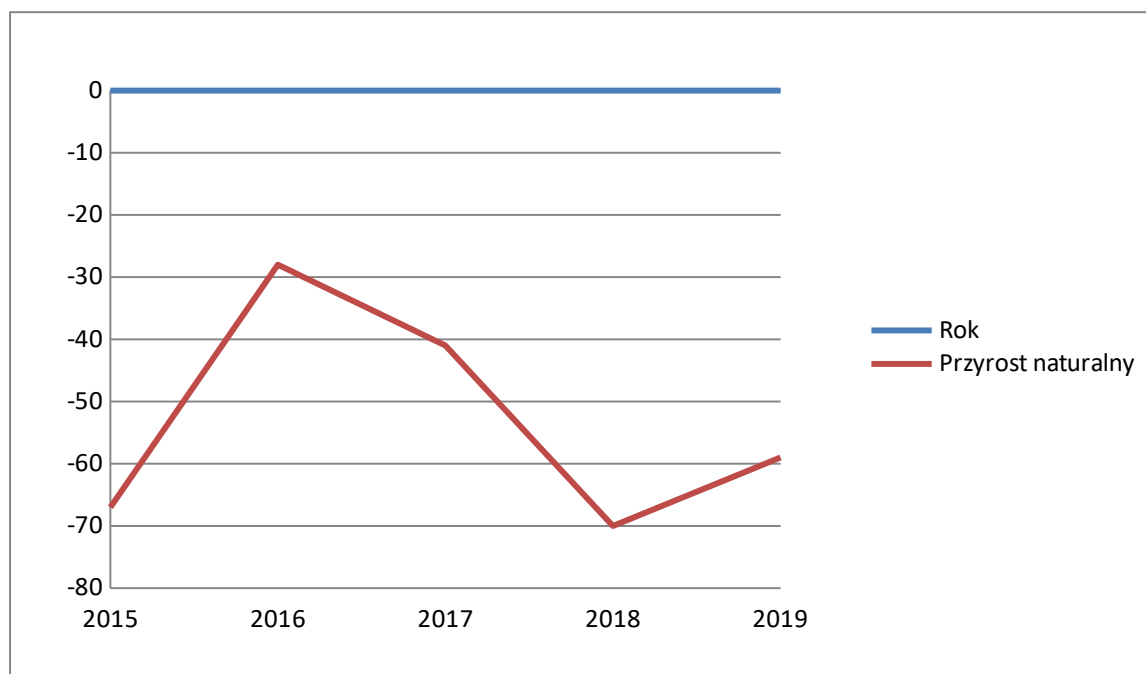
Rok	Urodzenia	Zgony
2015	142	209
2016	167	195
2017	152	193
2018	131	201
2019	116	175

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Sytuację demograficzną pogarsza także analiza urodzeń i zgonów w Gminie Wołczyn. Jak pokazują powyższe dane statystyczne od kilku lat widoczny jest spadek liczby urodzeń z 142 w 2015 roku do 116 w 2019 roku, z jednoczesnym wahaniami się w poszczególnych latach liczby zgonów. Liczba urodzeń i zgonów wywiera bezpośredni wpływ na przyrost

naturalny mieszkańców Gminy Wołczyn, który zgodnie z analizą zgonów i urodzeń, w latach 2015-2019 wykazuje tylko wartości ujemne.

Wykres nr 1 Przyrost naturalny ludności w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Na strukturę demograficzną Gminy Wołczyn istotny wpływ mają również procesy migracyjne. Dane statystyczne pokazują, że zjawisko to również występuje na obszarze Gminy i chociaż nie są to duże wartości liczbowe, to jednak mają wpływ na ogólną sumę ludności.

Tabela nr 3 Liczba mieszkańców zameldowanych w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2015	6 965	6 721	13 686
2016	6 912	6 919	13 531
2017	6 844	6 608	13 452
2018	6 767	6 514	13 281
2019	6 678	6 425	13 103

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Tabela nr 4 Liczba mieszkańców wymeldowanych w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2015	236	234	470
2016	207	178	385
2017	176	184	360
2018	187	206	393
2019	183	148	331

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Jak pokazują zestawienia, jest grupa mieszkańców, którzy podjęli decyzję o zmianie miejsca zamieszkania i wymeldowali się z Gminy Wołczyn. Może to oznaczać pewnego rodzaju brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego na terenie gminy, przynajmniej dla części społeczności. Natomiast zamieszczone poniżej tabele pokazują jak wygląda sytuacja jeśli chodzi o dane związane z migracjami w ruchu zagranicznym.

Tabela nr 5 Liczba zameldowań z zagranicy w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2015	5	6	11
2016	4	7	11
2017	5	9	14
2018	11	25	36
2019	5	19	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Tabela nr 6 Liczba wymeldowań mieszkańców za granicę w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2015	1	3	4
2016	0	1	1
2017	2	1	3
2018	1	1	2
2019	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Tutaj sytuacja nie potwierdza się, ponieważ wyraźnie da się zauważyć większą liczbę zameldowań z zagranicy niż wymeldowań za granicę- analizowane dane pokazują niewielką liczbę osób wymeldowujących się za granicę. Może to świadczyć o powrotach pewnej grupy osób wyjeżdżających do pracy za granicę w latach poprzednich, chcących jednak prowadzić życie rodzinne i zawodowe w Gminie Wołczyn. Może to być także prognostyk dla stabilizowania się sytuacji migracyjnej ludności i coraz częstsze decyzje o pozostawaniu w kraju.

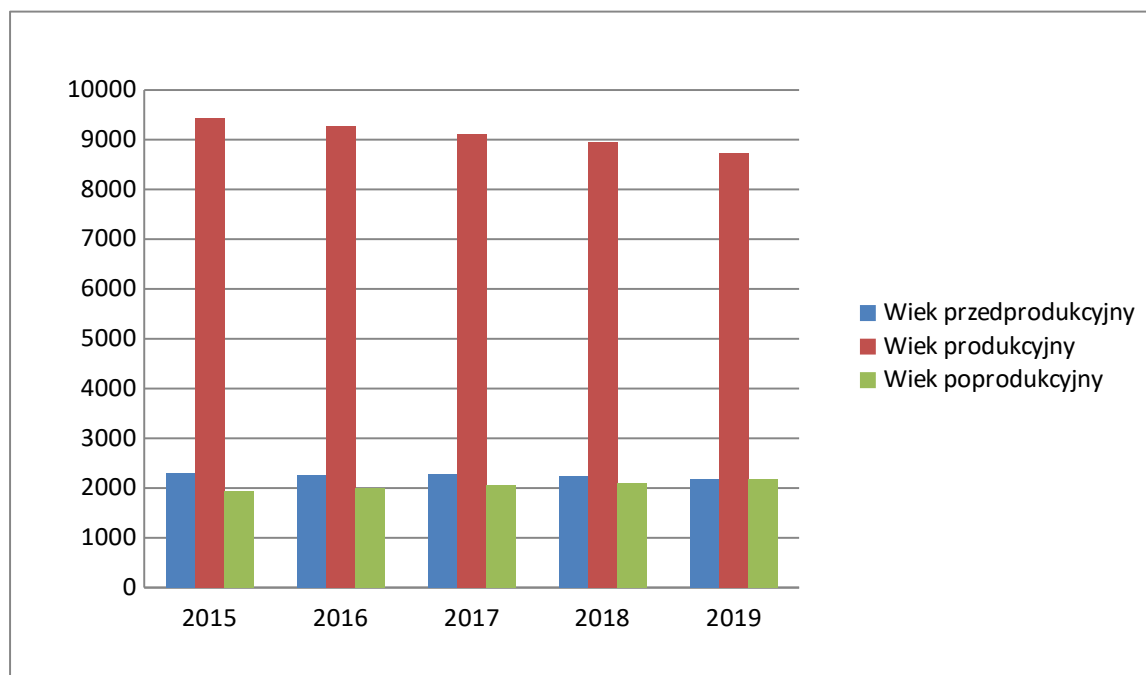
Tabela nr 7 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rodzaj danych/ Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 310	2 270	2 277	2 236	2 185
Liczba osób w wieku produkcyjnym	9 440	9 268	9 117	8 943	8 733
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 936	1 993	2 058	2 102	2 183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Ważnym elementem w diagnozie sytuacji demograficznej Gminy Wołczyn jest porównanie wielkości grup wiekowych mieszkańców w podziale na : przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny. Szczegółowy obraz sytuacji przedstawia powyższa tabela, a poniższy wykres obrazuje jej wyniki.

Wykres nr 2 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie na podstawie danych UM Wołczyn

Wykres ukazuje, że zdecydowana większość mieszkańców to osoby zaliczane do wieku produkcyjnego (18-60 lat), mniej liczna jest grupa osób w wieku przedprodukcyjnym (0-18 lat) i poprodukcyjnym (60+). Zaznaczyć jednak należy, że zarówno osoby w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym należą do grup charakteryzujących się tendencją spadkową, co wiąże się z omawianą wcześniej statystyką dotyczącą liczby urodzeń. Informacje te mogą zaniepokoić, ponieważ grupy te stanowią istotny kapitał rozwojowy Gminy. Jest to ważna część społeczności, która będąc w wieku aktywności zawodowej lub dopiero wchodząca na rynek pracy tworzy potencjał do kształtowania się lokalnej polityki społecznej i gospodarczej. Grupą, w której dominuje wyraźna tendencja wzrostowa jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Stanowi to obraz i potwierdzenie obserwowanego zjawiska starzenia się społeczeństwa, które dotyczy również Gminy Wołczyn i postawienie prognozy, że populacja osób w tej grupie z roku na rok będzie coraz bardziej liczna.

Kolejnymi wskaźnikami służącymi do analizy sytuacji demograficznej w Gminie Wołczyn jest także liczba zawieranych małżeństw i liczba rozwodów w latach 2015-2019.

Tabela nr 8 Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w latach 2015-2019 w Gminie Wołczyn

Rok	Małżeństwa	Rozwody
2015	57	16
2016	80	14
2017	62	12
2018	62	10
2019	52	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Jak pokazują powyższe dane statystyczne liczby zarówno zawieranych małżeństw, jak i rozwodów ulegają pewnym wahaniom, raczej z tendencją spadkową, a powyższe informacje mogą mieć związek z wchodzeniem w dorosłość młodszej grupy mieszkańców Gminy Wołczyn.

Podsumowując analizę sytuacji demograficznej Gminy Wołczyn trzeba podkreślić, że sytuacja ta, w zależności od różnych aspektów (pozytywnych lub negatywnych) może sprzyjać rozwojowi Gminy, albo go ograniczać, spowalniać. Pozytywnym przejawem jest spadek liczby osób wyjeżdżających do pracy za granicę, natomiast do negatywnych aspektów musimy zaliczyć: spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz rosnącą grupę osób w wieku poprodukcyjnym.

Przedstawiona w tej części strategii analiza sytuacji demograficznej w Gminie Wołczyn jest bardzo ważna, ma istotny wpływ na dalszą analizę danych, określenie celów realizacji działań służących rozwojowi Gminy i niwelowania występujących problemów społecznych. Zgodnie z przedstawioną analizą Gmina Wołczyn, jak wiele gmin w kraju, należy do gmin „starzejących się”. Zgodnie z Organizacją Narodów Zjednoczonych starzenie się społeczeństwa zaczyna się, gdy udział ludności w wieku powyżej 65 roku życia przekracza 7% populacji. Na terenie Gminy osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią według danych za 2019 rok ponad 16 % populacji. Wiąże to za sobą konieczność reorganizacji aktualnego systemu wsparcia, dostosowanie go do aktualnej sytuacji, tak aby zabezpieczone były potrzeby wszystkich mieszkańców, co wiąże się z koniecznością rozwoju pomocy w formie usług opiekuńczych jako zadania własnego gminy. Analizując sytuację demograficzną można zauważyć także, że liczba seniorów w Gminie będzie wzrastać, więc w związku z tym problemy dotyczące osób starszych również będą się rozwijać. Może to spowodować zapotrzebowanie na rozwinięcie sieci wsparcia, różnych usług czy działań dla

seniorów, które przynajmniej częściowo trzeba będzie finansować lub dofinansowywać z budżetu gminy.

Niewielki poziom migracji pokazuje, że pewna grupa ludności Gminy Wołczyn uznaje ją jako swoje miejsce do prowadzenia gospodarstwa domowego, do życia i rozwoju. Analizując strukturę wiekową mieszkańców Gminy, najliczniejsza jest grupa osób w wieku produkcyjnym, co może być wykorzystane do rozwoju Gminy Wołczyn i rozwiązywania problemów społecznych pojawiających się nie przestrzeni lat. Spora grupa mieszkańców w opisywanym wieku daje nadzieję na tworzenie się nowych rodzin, które mogą mieć wpływ na poprawę sytuacji demograficznej Gminy, na rozwój gospodarki, poprawę sytuacji ekonomicznej oraz ukierunkowanie na nowe drogi rozwoju, gdyż sytuacja demograficzna ma wpływ na wiele aspektów życia, nie tylko społecznego.

1.3 Sytuacja ekonomiczna Gminy Wołczyn

Gmina Wołczyn jest podobnie jak większość gmin województwa opolskiego gminą miejsko-wiejską, w której rolnictwo odgrywa bardzo dużą rolę w sytuacji gospodarczej i ekonomicznej. Gospodarstwa rolne stanowią źródło dochodów dla sporej części mieszkańców gminy, są własnością indywidualnych rolników. Według danych na dzień 31.12.2019 roku udostępnionych z Urzędu Miejskiego w Wołczynie, najwięcej gospodarstw ma obszar do 1 ha.

Tabela nr 9 Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Wołczyn (stan na dzień 31.12.2019 r.) z podziałem:

Ogółem	2827
Do 1 ha	1512
1-5 ha	894
5-10 ha	200
10-15 ha	84
15-50 ha	101
50-100 ha	29
100 ha i więcej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM Wołczyn

Szczegółowa analiza sfery dotyczącej gospodarstw rolnych została opracowana w Strategii Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022, od strony 59. Wynika z niej, że większość gospodarstw to te o małym obszarze, do 5 ha i dochód z nich jest przeznaczany na bieżące potrzeby. Dane statystyczne pokazują, że liczba gospodarstw rolnych we wszystkich grupach obszarowych stopniowo się zwiększa, co potwierdza, że rolnictwo jest ważnym źródłem dochodów w Gminie Wołczyn. Do najczęściej stosowanych upraw należą zboża, rzepak i kukurydza, a głównym podmiotem jest gospodarka indywidualna, później sektor publiczny i RSP (rolnicze spółdzielnie produkcyjne). W produkcji zwierzęcej natomiast przoduje hodowla drobiu.

Sytuację ekonomiczną Gminy Wołczyn kształtują także podmioty gospodarcze prowadzące swoją działalność na terenie Gminy.

Tabela nr 10 Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Wołczyn w latach 2014-2019

Podmioty wg sektorów własnościowych	Lata					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor prywatny- spółdzielnie	0	0	0	0	0	0
Sektor prywatny- fundacje	0	0	0	0	0	1
Sektor prywatny- stowarzyszenia i organizacje społeczne	37	37	37	37	37	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Analizując powyższe dane dotyczące sektora prywatnego należy stwierdzić, że na terenie Gminy nie istnieją żadne spółdzielnie, w 2019 roku powstała 1 fundacja, oraz w badanym okresie istniało 37 stowarzyszeń. Natomiast analizując dane dostępne w Strategii Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022 według sektorów własnościowych na terenie Gminy Wołczyn najliczniejsza grupa to sektor prywatny- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Większość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w mieście Wołczyn. Poza tym według danych ze Strategii większość podmiotów należy do mikroprzedsiębiorstw, tylko jedna firma zatrudnia powyżej 250 pracowników, przeważają podmioty zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, budownictwem i przetwórstwem przemysłowym.

Pomimo ogólnie dobrej sytuacji ekonomicznej Gminy, zdarzają się warstwy społeczne nieradzące sobie, wymagające wsparcia i dlatego badając sytuację ekonomiczną Gminy Wołczyn należy także zwrócić uwagę na mieszkańców mających problemy, które są rozwiązywane przy udziale pomocy społecznej. Pozwala to na obiektywne stwierdzenie w jakiej kondycji finansowej są rodziny/osoby Gminy Wołczyn. Świadczyć o tym może liczba osób korzystających ze świadczeń finansowych pomocy społecznej na poziomie Gminy. Takie dane przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 11 Liczba świadczeniobiorców OPS Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wysokość świadczeń w złotych
2015	641	467	1174	1 107 570,03 zł
2016	596	445	1030	1 126 847,44 zł
2017	599	575	1352	1 067 806,26 zł
2018	552	533	1230	943 617,02 zł
2019	517	540	1244	914 521,83 zł

Źródło: dane własne OPS Wołczyn

W ciągu minionych lat poziom wydatków na świadczenia z pomocy społecznej kwotowo się zmniejsza, co daje pozytywny sygnał na temat poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców Gminy. Wiąże się to prawdopodobnie z poprawą sytuacji na rynku pracy oraz z wprowadzeniem programów społecznych wspierających rodziny, które spowodowały usamodzielnienie pewnych grup społecznych. Ale spadki te są niestety powolne i niestabilne, co potwierdza, że część mieszkańców zmaga się z problemem niedostatku, ich sytuacja nie jest jeszcze unormowana i wymagają wsparcia, ponieważ nie są w stanie samodzielnie zaspokoić wszystkich swoich potrzeb.

Podsumowując analizę sytuacji ekonomicznej mieszkańców Gminy należy zaznaczyć, że sytuacja mimo ogólnej poprawy, rozwoju Gminy, pokazuje też, że istnieje jeszcze wiele rodzin z problemami finansowymi i mających trudności w zapewnieniu sobie stabilizacji finansowej. Należy więc nadal rozwijać system wsparcia tej części mieszkańców, co będzie skutkowało dalszym rozwojem Gminy i poprawą jej sytuacji ekonomicznej, która ma bardzo

duże znaczenie dla jakości i poziomu życia mieszkańców Gminy, dla rozwiązywania problemów społecznych. Im będzie lepsza sytuacja ekonomiczna, tym będzie mniej problemów społecznych, a te które nadal będą lub będą się pojawiać, będzie można szybciej i skuteczniej rozwiązać, lub zminimalizować ich skutki. Szczegółowy opis problemów związanych z trudną sytuacją ekonomiczną zostanie opisany w rozdziale dotyczącym problemów społecznych w Gminie Wołczyn.

1.4 Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Wołczyn

Podstawa mieszkaniowa Gminy Wołczyn jest uzależniona od rodzaju obszaru: na terenie miasta Wołczyn przeważają budynki mieszkaniowe wielorodzinne, natomiast na terenach wiejskich zabudowa zagrodowa i domy jednorodzinne. Gospodarką komunalną w Gminie Wołczyn zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

Zasoby mieszkaniowe Gminy zmniejszają się z roku na rok, ich stan na dzień 31.12.2019 r. to 200 lokali. Dane dotyczące tej sfery życia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 12 Liczba mieszkań będących w zasobach Gminy Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Zasoby mieszkaniowe
2015	244
2016	240
2017	238
2018	204
2019	200

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Tabela nr 13 Liczba wolnych mieszkań komunalnych w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Miasto	Wieś	Ogółem
2015	2	6	8
2016	4	6	10
2017	8	4	12
2018	4	9	13
2019	9	7	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Tabela nr 14 Liczba mieszkań komunalnych w Gminie Wołczyn wyposażonych w instalacje w latach 2015-2019

Rok	Wodociąg	Ustęp splukiwalny	Łazienka	Centralne ogrzewanie	Gaz sieciowy
2015	228	228	203	15	205
2016	217	217	192	11	194
2017	207	207	182	11	184
2018	202	202	177	11	179
2019	190	190	165	8	169

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Przedstawione dane pokazują, że sytuacja mieszkaniowa w Gminie Wołczyn jest w miarę korzystna. W analizowanym okresie liczba wolnych mieszkań wzrosła, lokale wyposażone są w niezbędne media i instalacje, co podnosi komfort życia mieszkańców. Lokale mają dostęp do bieżącej wody, są wyposażane w łazienkę i centralne ogrzewanie. Część lokali ma również dostęp do gazu sieciowego.

Przedstawione powyżej dane pozwalają na ocenienie sytuacji mieszkaniowej Gminy Wołczyn jako dobrej, ponieważ liczba mieszkań jest raczej wystarczająca, lokale wyposażane są w media, co przekłada się na zapewnienie mieszkańcom dobrej jakości życia. Jednak analizując sytuację demograficzną Gminy i porównując ją do liczby lokali należy zaznaczyć, że niestety posiadane przez Gminę zasoby nie są w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb mieszkaniowych jej mieszkańców. Wiele rodzin, których trudna sytuacja ekonomiczna nie pozwala na samodzielny zakup domu, mieszkania, jest zmuszona na oczekiwanie na przydział lokalu z zasobów Gminy, co w niektórych przypadkach trwa dość długi okres czasu.

1.5 Ochrona zdrowia w Gminie Wołczyn

Informacje zawarte w tym podrozdziale zostały opracowane na podstawie analizy danych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022 oraz informatora zdrowotnego powiatu kluczborskiego i danych z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Na terenie Gminy Wołczyn zlokalizowane są przychodnie i gabinety lekarskie świadczące usługi medyczne w ramach podstawowej opieki medycznej, w oparciu o kontrakty zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia, Opolski Oddział Wojewódzki. Są to:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESKULAP” s.c. Wołczyn, ul. Fabryczna 10A,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICUS” s.c. Wołczyn, ul. Namysłowska 10,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ANMED” s.c. Skałagi, ul. Wołczyńska 41,
- Indywidualna Praktyka Lekarska, Komorzno, ul. Główna 36,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rodzina”, 46-255 Wierzbica Górna 67,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Spec – Med.”, Wołczyn, ul. Dworcowa 9,
- Pielęgniarska Opieka Domowa s.c. Beata Górka – Markowicz, Urszula Langhammer Wołczyn, ul. Namysłowska 9,
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Barbara Zimoch, 46-264 Krzywiczyny 40,
- Grupowa Specjalistyczna Praktyka Położnicza „NASZE ZDROWIE” s.c. 46-200 Kluczbork, ul. Waryńskiego 4, Lidia Baran – Sas, Ewa Dziedzic

STOMATOLOGIA

- Jolanta Nowak, Radosław Nowak, Wołczyn, ul. Powstańców 1,
- „ASDent” Przychodnia Stomatologiczna Lek. Stom. Paweł Struzik, Wołczyn, Plac Partyzantów 2

REHABILITACJA

- Gabinet Fizjoterapii mgr Ilona Zalcman, Wołczyn, ul. Fabryczna 10 B,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” S.C. 46-250 Wołczyn, ul. Krótka 1.

Mieszkańcy Gminy korzystają także z pomocy Powiatowego Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku, który świadczy usługi stacjonarne i całodobowe, w ramach tzw. nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. W skład Powiatowego Centrum Zdrowia wchodzi wiele oddziałów i poradni, z których korzystają mieszkańcy Gminy Wołczyn. W skład PCZ S.A. wchodzi także Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, który ma swoją siedzibę w Wołczyńcu, ul. Kościuszki 1. Z usług lekarzy specjalistów korzystają także mieszkańcy w poradniach w Opolu, Wrocławiu, Oleśnie, czy Namysłowie.

W latach 2015-2019 mieszkańcom Gminy Wołczyn udzielono porad medycznych w następujących liczbach: 2015 rok- 54 834 porady, 2016 rok- 56 567 porad, 2017 rok- 56 359, 2018 rok- 57 939, a w 2019 roku 60 246 porad.

Ponadto na terenie Gminy Wołczyn działa, funkcjonuje, pomaga wiele podmiotów świadczących usługi poza kontraktem, w tzw. sferze prywatnej.

Na terenie Gminy funkcjonuje 5 aptek: „Aloes” Wołczyn, „Medica”s.c. Skałagi, „Melisa” Wołczyn, „Na rogu” Wołczyn, „Świętego Franciszka” Wołczyn. W 2019 roku na 1 aptekę przypadało 3460 osób (dane z GUS).

Dodatkową pomocą służącą ochronie zdrowia i życia mieszkańców Gminy Wołczyn, jest stacjonująca w Wołczynie przy kompleksie szkół karetka pogotowia. Zespół ratownictwa medycznego dyżuruje w mieście 24 godziny na dobę. Karetką w Wołczynie zarządza Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego.

Według opinii mieszkańców i lokalnych liderów taki dostęp do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej jest wystarczający i nie utrudnia dostępu do usług, jednak problemem jest z pewnością brak dostępu do lekarzy specjalistów, którzy świadczą porady, pomoc taka jest na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Sytuacja taka sprawia utrudnienia niektórym grupom społecznym, co ma wpływ na rozwój problemów w tej kwestii.

Brak dostępu do szczegółowych materiałów statystycznych dotyczących ochrony zdrowia na terenie Gminy Wołczyn nie pozwala na dogłębną analizę sytuacji zdrowotnej mieszkańców, istniejących schorzeń, problemów oraz określeniem, jakie mają one skutki dla rozwiązywania problemów społecznych. Obszar ten z pewnością wymaga dokładniejszej analizy, która może zostać wykonana przed opracowywaniem gminnych programów dotyczących ochrony zdrowia, w tym również zdrowia psychicznego, ponieważ dostęp do świadczeń związanych z tą specjalizacją jest bardzo utrudniony. Pewien obszar sytuacji zdrowotnej można przeanalizować poprzez zbadanie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej lub ciężkiej choroby, co zostanie opracowane w dalszej części Strategii przy charakterystyce obszarów problemowych.

1.6. Edukacja w Gminie Wołczyn

Na terenie miasta i Gminy Wołczyn znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość kształcenia na różnych etapach edukacji. Jej sieć tworzą:

- Żłobek „Wesołe Misie” w Wołczynie
- Publiczne przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Wołczyn :

- Przedszkole Publiczne w Wołczynie (siedziba: Wołczyn, ul. Sienkiewicza 4 oraz Wołczyn, ul. Sienkiewicza 1)
- Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Komorznie, ul. Główna 31
- Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Wierzbicy Górnej, Wierzbica Górna 39A
- Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Wąsicach, (siedziba Wąsice ul. Główna 16 oraz Wąsice ul. Główna 14a)
- Punkty przedszkolne prowadzone przez inne organy:
 - Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Skałagach (siedziba: Skałagi, ul. Wołczyńska 23, prowadzona przez Stowarzyszenie Oświatowe KRUK)
 - Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Szymonkowie (siedziba: Szymonków, ul. Wołczyńska 3, prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Szymonków)
- Szkoły prowadzone przez Gminę Wołczyn:
 - Zespół Szkół w Wołczynie, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wołczynie, Liceum Ogólnokształcące w Wołczynie (siedziba: Wołczyn, ul. Rzeczna 6)
 - Szkoła Podstawowa w Komorznie, Komorzno ul. Główna 31
 - Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Wierzbicy Górnej, Wierzbica Górna 39A
 - Szkoła Podstawowa w Wąsicach, Wąsice, ul. Główna 16
- Szkoły prowadzone przez inne organy:
 - Szkoła Podstawowa w Skałagach, Skałagi, ul. Wołczyńska 23 prowadzona przez Stowarzyszenie Oświatowe KRUK
 - Szkoła Podstawowa w Szymonkowie, Szymonków, ul. Wołczyńska 3 prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Szymonków

Dane na temat liczby uczniów objętych edukacją w Gminie Wołczyn przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 15 Liczba dzieci objętych nauką, opieką w placówkach oświatowych w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoły ponadpodstawowe (ponadgimnazjalne)	80	68	64	71	92
Gimnazja (klasy gimnazjalne)	335	325	200	102	0
Szkoły podstawowe	802	682	768	882	815
Przedszkola/ oddziały przedszkolne/ punkty przed-	281	358	358	344	373

szkolne					
Żłobki/kluby dziecięce/ dzienni opiekunowie	0	0	0	0	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Według danych zawartych w tabeli w szkołach ponadpodstawowych w Gminie Wołczyn liczba uczniów rośnie, ostatnie klasy gimnazjum ukończyły naukę w 2018 roku, liczba dzieci w szkołach podstawowych waha się na przestrzeni ostatnich pięciu lat, a w 2019 roku nastąpił wyraźny wzrost dzieci uczęszczających do przedszkola, oddziałów czy punktów przedszkolnych. W 2019 roku nastąpiło otwarcie Żłobka „Wesołe Misie” w Wołczynie, do którego w 2019 roku uczęszczało 20 dzieci z terenu Gminy Wołczyn.

Bardziej szczegółowa analiza dotycząca infrastruktury edukacyjnej w Gminie Wołczyn została zawarta w Strategii Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022.

Wszystkie szkoły wchodzące w skład sieci edukacyjnej Gminy Wołczyn wyposażone są w komputery. Jest to środek służący rozwijaniu, ale należy również mieć na względzie zagrożenia, na jakie są narażeni młodzi ludzie korzystający z komputera i Internetu. Chodzi przede wszystkim o cyberprzemoc, korzystanie z niepożądanych treści, uzależnienie. Wychodząc naprzeciw temu placówki oświatowe Gminy Wołczyn podejmują szereg działań profilaktycznych mających na celu propagowanie już od najmłodszych lat wiedzy na temat zagrożeń związanych z użytkowaniem komputera oraz Internetu. Jest to temat jednak bardzo trudny, rozległy i dostępność do Internetu jest już tak powszechna, że zadanie to bez współpracy i partnerstwa z rodzicami, nauczycielami, organizacjami, czy innymi instytucjami jest trudne do wykonania.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022 placówki oświatowe zmagają się z wieloma problemami. Są to przede wszystkim potrzeby związane z remontami sal lekcyjnych, korytarzy, toalet, sal gimnastycznych, termomodernizacja, doposażaniem sal w nowoczesne techniki nauczania, czy doszkalanie kadry pedagogicznej. Choć wiele potrzeb w tym zakresie zostało już wykonanych, szeroka sieć placówek oświatowych powoduje, że zapotrzebowanie na tego typu inwestycje będzie problemem Gminy, na której spoczywa obowiązek utrzymania budynków tych placówek. Gmina sukcesywnie dąży do poprawy warunków kształcenia uczniów, zarówno ze środków własnych, jaki i zabiega o wsparcie finansowe oferowane w rozmaitych programach czy projektach.

Reasumując diagnozę sfery edukacji w Gminie Wołczyn można określić, że infrastruktura edukacji jest dobrze rozwinięta, Gmina zapewnia dzieciom i młodzieży dostęp

do placówek na wszystkich etapach rozwoju i kształcenia. Daje to możliwość na dalsze działania związane z tą dziedziną, wprowadzanie i rozszerzanie oferty edukacyjnej poprzez programy, projekty, doposażanie pracowni tematycznych, dążące do wykorzystania potencjału jakim dysponuje Gmina oraz stworzenia atrakcyjnych i alternatywnych form spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży.

1.7 Kultura, sport i rekreacja na terenie Gminy Wołczyn

Na terenie Gminy Wołczyn działają następujące placówki i instytucje charakteryzujące się działalnością kulturalną i wyznaniową oraz rekreacyjno-sportową:

- Wołczyński Ośrodek Kultury - działa jako gminna jednostka, jego misją jest wszechstronny rozwój jednostki sprzyjający ewolucji uzdolnień, pasji, ekspresji oraz twórczości plastycznej, muzycznej tanecznej i teatralnej. Propozycja Ośrodka jest skierowana do wszystkich grup wiekowych. Zadania, którymi zajmuje się Wołczyński Ośrodek Kultury to organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowywania przez sztukę, prowadzenie zespołów artystycznych, stworzenie warunków dla ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, organizacji imprez kulturalnych, promocja i organizacja wolontariatu. Nadrzędnym celem Ośrodka jest przekazywanie bogatej tradycji narodowej, pielęgnowanie obyczajów oraz wychowanie i stymulacje jednostką w taki sposób, aby była wrażliwa na piękno otaczającego świata. Jest to możliwe poprzez intensywne i systematyczne kształcenie, które może spowodować zmianę w postrzeganiu otaczającej nas rzeczywistości. WOK posiada szeroką i różnorodną ofertę programową: pracownie artystyczne, studio nagrań, pracownie muzyczne, pracownię plastyczną, salę widowiskową z ponad 250 miejscami, małą salę na 50 miejsc Zarządza 18 świetlicami wiejskimi na terenie Gminy Wołczyn.
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna i punkty filialne- oprócz udostępniania zbiorów dla dzieci i dorosłych prowadzi działalność kulturalno-oświatową. Wśród form pracy upowszechniających czytelnictwo oferuje: lekcje biblioteczne, wycieczki do biblioteki, konkursy czytelnicze i plastyczne, spotkania autorskie. Biblioteka współpracuje z portalem e-usług bibliotecznych. Mieści się w budynku dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Świetlice wiejskie i świetlice w obiektach OSP

- Związki wyznaniowe- 16 kościołów, w tym 2 ewangelickie i 1 zielonoświątkowy
- Hala widowiskowo- sportowa zlokalizowana w Wołczynie
- Kompleks sportowy w Wołczynie- boisko piłkarskie, boisko do piłki siatkowej, boisko do piłki koszykowej, boisko do piłki ręcznej, bieżnia, siłownia zewnętrzna, sprzęt do ćwiczeń, boisko do piłki nożnej ORLIK 2012 ze sztuczną nawierzchnią, boisko do tenisa
- Kąpielisko miejskie- basen kąpielowy oraz brodzik dla dzieci wraz z zapleczem sanitarnym
- Stadion miejski - tzw. Polonia.

Ponadto na terenie gminy znajdują się boiska piłkarskie, na których rozgrywane są mecze i organizowane imprezy, np. przez kluby sportowe działające w ramach Gminnego Związku Ludowych Klubów Sportowych, ścieżki rowerowe dające możliwość rekreacji dla różnych grup społecznych i wiekowych Gminy Wołczyn, place zabaw dla dzieci i parki (zarówno w mieście jak i w sołectwach). Działa także Klub Karate Tradycyjnego w Wołczynie i MKS Wołczyn (klub sportowy- piłka nożna), wiele stowarzyszeń, które prowadzą zajęcia głównie z dziećmi i młodzieżą oraz Związek Harcerstwa Polskiego, który swoją działalnością wspiera wiele imprez, przedsięwzięć na terenie Gminy Wołczyn, propagując aktywną formę spędzania czasu wolnego.

W ciągu całego roku organizowanych jest wiele imprez sportowych, a większość z nich ma charakter cykliczny, np. Ogólnokrajowy Bieg o Puchar Burmistrza Wołczyna, Gminno-Powiatowy Turniej Sołectw, Ogólnokrajowy Turniej Łucznictwa Tradycyjnego czy Międzynarodowy Wyścig Kolarski Juniorów Po Ziemi Kluczborskiej. Działań tych jest bardzo wiele, co przekłada się na szeroką gamę możliwości sposobu organizacji czasu wolnego, w której każdy mieszkaniec Gminy Wołczyn z pewnością znajdzie coś dla siebie.

Ofertą dotyczącą rekreacji dla seniorów zajmuje się działający na terenie gminy Związek Emerytów i Rencistów. W ramach swoich działań organizują spotkania, wyjazdy, bale mające na celu integrację i organizację czasu wolnego osób starszych, chorych czy niepełnosprawnych. Swoją działalnością poprzez wolontariat wspierają także wiele działań organizowanych w Gminie, a w swojej społeczności promują i za cel nadrzędny stawiają pomoc wzajemną.

Ofertę rekreacyjną uzupełniają także podmioty prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy Wołczyn. Bez ich wsparcia i zaangażowania sfera ta nie byłaby w takim

samym stopniu ciekawa i urozmaicona. W Gminie istnieje także wiele stowarzyszeń, które mają również szeroką ofertę skierowaną do każdej grupy społecznej, dając tym samym możliwość do organizacji czasu wolnego, rekreacji, rozwoju.

Dokonując analizy powyższych informacji można stwierdzić, że baza kulturalno-sportowo-rekreacyjna Gminy Wołczyn jest dobrze rozwinięta. Infrastruktura w tej dziedzinie jest, poprzez szeroką i różnorodną bazę skierowana do wszystkich grup społecznych. Instytucje czy podmioty powinny w dalszym ciągu propagować wśród mieszkańców możliwości spędzania czasu wolnego. Z istnieniem tak wielu obiektów, instytucji czy budynków, związanymi z rekreacją, którymi zarządza Gmina na pewno wiążą się spore nakłady finansowe dotyczące ich remontów, modernizacji, doposażeń, co często jest trudne do zrealizowania. Gmina jednak systematycznie, w miarę posiadanych środków czy wsparcia z różnego rodzaju dofinansowań, stara się inwestować w tą sferę życia. Mając na uwadze dalszy rozwój i promocję sportu należałoby rozważyć pomysł gruntowego remontu miejskiego kąpieliska, które stanowiłoby kolejne idealne miejsce w Gminie Wołczyn do aktywnego wypoczynku zarówno dzieci jak i dorosłych.

2. CHARAKTERYSTYKA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE WOŁCZYN I PROGNOZA ICH ZMIAN

Poniższy rozdział zawiera szczegółowy opis problemów społecznych zaobserwowanych na obszarze Gminy Wołczyn. Choć analizując treści zawarte w rozdziale poprzednim można stwierdzić, że sytuacja mieszkańców Gminy Wołczyn jest raczej stabilna, ale wsparcia i pomocy wymagają słabsze grupy społeczne, mające problemy w samodzielnym zaspokajaniu codziennych potrzeb, co prowadzi do ograniczenia ich funkcjonowania w życiu społecznym, a niejednokrotnie do wykluczenia społecznego. Jest to poważna kwestia, ponieważ aby Gmina rozwijała się w sposób zrównoważony, jakość i poziom życia mieszkańców również musi być stateczny. Zaobserwowane problemy społeczne mają wyraźny wpływ na hamowanie rozwoju Gminy, dlatego tak ważna jest ich analiza i określenie prognozy zmian jakie powinny nastąpić, aby tą sytuację poprawić.

Dokonana analiza problemów społecznych występujących na terenie Gminy została sporządzona z dokumentów statystycznych, sprawozdań przeprowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołczynie (zwany dalej OPS) oraz danych statystycznych udostępnionych przez Urząd Miejski w Wołczynie (zwany dalej UM Wołczyn), Posterunek Policji w Wołczynie, czy informacji, opinii uzyskanych od przedstawicieli lokalnych instytucji, placówek, podmiotów współpracujących przy tworzeniu Strategii. Analizie poddano horyzont czasowy obejmujący pięć lat (2015-2019), w postaci wartości liczbowych, biorąc pod uwagę liczbę rodzin/osób objętych wsparciem z powodu różnego rodzaju problemów, powodów korzystania z pomocy, uznając że te grupy są grupą reprezentatywną gdyż reprezentują tę część mieszkańców Gminy, która jest dotknięta różnego rodzaju problemami społecznymi i wymaga wsparcia. Wyniki badań ujęto w zestawieniach w postaci tabel, czasami wykresów.

Tabela nr 16 Ogólna liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	467	1174
2016	445	1031
2017	575	1352

2018	533	1230
2019	540	1244

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Powyższe dane pokazują, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej niestety nie maleje, w 2017 roku nastąpił wyraźny ich wzrost, a od tamtej pory nieznaczny spadek, do 540 rodzin w 2019 roku.

Ogólne przedstawienie danych nie obrazuje skali problemów społecznych, dlatego zostaną one pokazane w podziale na powody przyznania pomocy.

Ubóstwo

Pierwszą grupą są rodziny/osoby nie posiadające własnych dochodów lub posiadający dochody niewystarczające do zaspokojenia ich najpilniejszych potrzeb. Problem ten postrzegany jest często w kategorii „ubóstwa”, które oznacza niewystarczające środki materialne do życia, biedę, niedostatek. Liczbę osób/rodzin zmagających się z tym problemem pokazuje poniższa tabela.

Tabela nr 17 Liczba rodziny objętych pomocą z powodu ubóstwa w Gminie Wołczyn

Rok	Liczba rodzin
2015	206
2016	211
2017	178
2018	151
2019	145

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Prezentowane wyżej dane wyraźnie pokazują, że liczba tych rodzin zmniejsza się, porównując skrajne dane z 2015 roku- 206 rodzin i z 2019 roku- 145 rodzin, to jest to spory spadek, który może sugerować, że poziom życia mieszkańców Gminy Wołczyn uległ wyraźnej poprawie. Jest to ważna informacja, wiele znacząca i wskazująca dla dalszej analizy i opracowywania Strategii. Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej jest również

odbiciem działań, rozmów wspierających i motywujących dokonywanych przez pracowników OPS, co skutkuje chęcią przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej przez część mieszkańców Gminy.

Bezrobocie

Kolejną przyczyną korzystania z pomocy jest bezrobocie. Jest to zjawisko społeczne niosące za sobą wiele innych problemów, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i gotowych do jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia. Przedłużający się taki stan powoduje, że bezrobocie przemienia się w długotrwałe bezrobocie, wykluczenie z rynku pracy, a co za tym idzie pogorszenie się sytuacji życiowej danej osoby/rodziny. Rozmiary bezrobocia zależą od trzech czynników: współczynnika aktywności zawodowej, liczby ludności w wieku produkcyjnym i rozmiarów zatrudnienia. Instytucje zajmujące się badaniem bezrobocia opisując i analizując sytuację na rynku pracy, używają najczęściej wielkości zwanej stopy bezrobocia. Jest to wyrażony w procentach stosunek liczby bezrobotnych do zasobów siły roboczej. Na podstawie tego wskaźnika wiadomo, jaka część zasobów pracy stanowią bezrobotni. Możemy wyróżnić następujące rodzaje bezrobocia: technologiczne, koniunkturalne (cykliczne), frykcyjne (przejściowe) i strukturalne. Dokonuje się także podziału na bezrobocie dobrowolne i przymusowe. Ogólnie rzecz biorąc bezrobocia nie można nigdy wyeliminować całkowicie. Istnieje zawsze tzw. naturalna stopa bezrobocia, która jest zawsze większa od zera. Aby być uznanym za bezrobotnym trzeba spełnić trzy warunki: pozostawać bez pracy, aktywnie poszukiwać pracę, być zdolnym do pracy.

Poniżej przedstawiona jest tabela wskazująca na ilość osób korzystających z pomocy OPS z powodu bezrobocia.

Tabela nr 18 Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba rodzin
2015	282
2016	252
2017	238
2018	196

2019	174
------	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

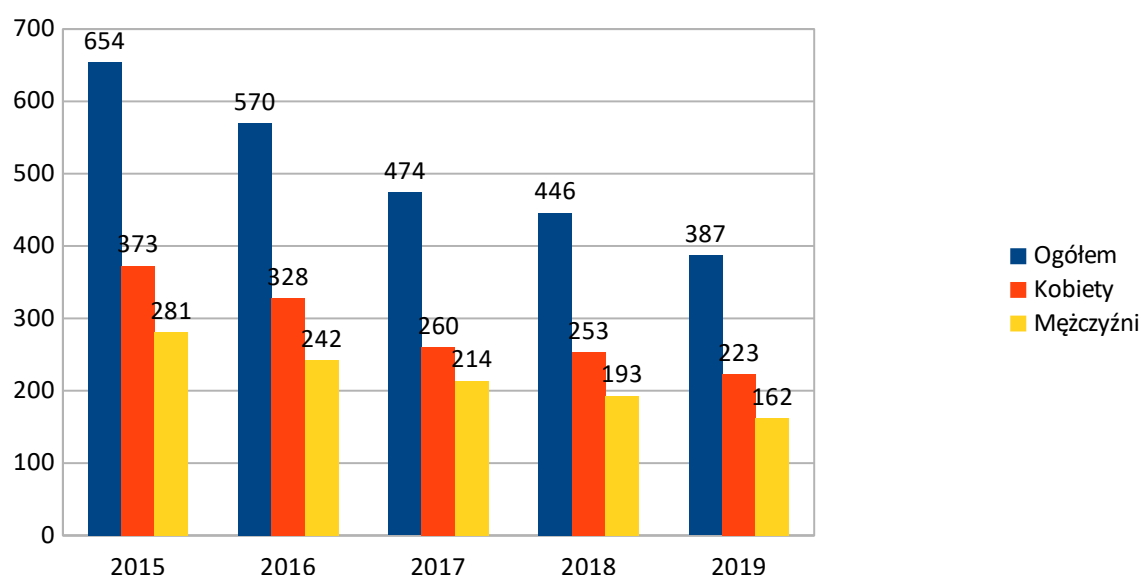
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia wykazuje wartości malejące, co może być optymistyczną informacją na przyszłość, pokazującą, że OPS i Gmina prawidłowo wykonują swoje zadania i założone cele. Aby poprawić tę sytuację OPS podejmował w latach ubiegłych szereg działań mających na celu zmniejszenie się zjawiska bezrobocia. Realizowano projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, projekt konkursowy również w ramach środków POKL, w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kluczborku bezrobotni klienci OPS kierowani byli do wykonywania prac społecznie użytecznych, a współpracując z Centrum Integracji Społecznej „CISPOL” w Polanowicach OPS kieruje osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, także z powodu bezrobocia, do udziału w ich zajęciach. Poprzez pracę socjalną z beneficjentami pomocy społecznej pobudzono motywację do działania, wiarę w siebie i swoje możliwości, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Działania te w dużej mierze przyczyniły się do podwyższenia kwalifikacji zawodowych i umiejętności społecznych osób korzystających z pomocy, zostali oni zaktywowani zawodowo, integrując się ze społeczeństwem. Przy współpracy z Urzędem Miejskim w Wołczynie, który również podejmuje szereg działań prowadzących do poprawy sytuacji na rynku pracy, poprzez poszukiwanie i zabieganie o nowych przedsiębiorców inwestujących i tworzących na terenie Gminy zakłady pracy, realizowanie projektów czy programów, współdziałanie z innymi podmiotami, sytuacja ta może w dalszym ciągu ulegać poprawie. Kolejne działania również powinny być nastawione na rozwój i integrację grupy społecznej dotkniętej problemem bezrobocia, aby nie doprowadzić do pogłębienia się tego zjawiska, co może skutkować wykluczeniem społecznym, kulturowym, czy ekonomicznym i spowodować spadek jakości życia mieszkańców Gminy Wołczyn.

Osoby bezrobotne z gminy mogą również liczyć na wsparcie z Powiatowego Urzędu Pracy w Kluczborku. Wśród form pomocy instytucja ta oferuje szereg instrumentów i form aktywizacji osób pozostających bez pracy. Pomoc ta jest dostosowywana indywidualnie do danej osoby, do jej potrzeb, preferencji, kwalifikacji czy doświadczenia zawodowego.

Powiatowy Urząd Pracy dysponuje także bazą ofert pracy, zarówno ogólnokrajowych, jak i lokalnych zakładów pracy, czy przedsiębiorców.

Jako, że bezrobocie jest jednym z dominujących problemów społecznych w Gminie Wołczyn kwestię tę należy również rozważyć dokonując analiz materiałów statystycznych dotyczących bezrobocia na terenie Gminy dokonywanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku. Szczegółowy rozkład danych obrazujący problem bezrobocia w latach 2015-2019 pokazuje poniższy wykres.

Wykres nr 3 Bezrobocie rejestrowane w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Zmniejszający się problem bezrobocia w Gminie Wołczyn jest widoczny na przedstawionym powyżej wykresie. Wynika z niego, że rejestrowane bezrobocie z roku na rok osiąga coraz niższe wartości. Porównując dane z 2015 roku ogólna liczba bezrobotnych wynosiła 654 osób, a w 2019 roku 387 osób. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć również maleje, choć zauważalne jest, że problem ten w większym stopniu dotyczy kobiet niż mężczyzn. Potwierdza to wcześniejsze założenia dotyczące prawidłowo podjętych przez Gminę działań związanych z tym problemem, co jednak nie pozwala na rezygnację z dalszych starań, działań niwelujących to niewątpliwie niekorzystne dla społeczeństwa zjawisko.

Bezdomność

Bezdomność jest problemem charakteryzującym się trwałą sytuacją człowieka, który nie posiada miejsca spełniającego warunki mieszkalne, nadającego się do przebywania bez żadnych ograniczeń, ani który w danej sytuacji nie ma możliwości lub chęci uzyskania takiego miejsca. Bezdomność może być również efektem obrania takiej drogi życia, świadomym i dobrowolnym wyborem, wiążącym się z występowaniem w rodzinie patologii, jak również może być wynikiem eksmisji. Większa część osób bezdomnych żyje w ubóstwie, a stan ten prowadzi do dalszych problemów- przestępczość, problemy związane ze zdrowiem, uzależnienia, wykluczenie społeczne. Bezdomność, jako zjawisko społeczne dotyczące według różnych danych od kilkunastu do nawet kilkuset tysięcy ludzi w Polsce jest bez wątpienia poważną kwestią społeczną. Stanowi przykład patologii społecznej i marginalizacji. Bezdomność należy zakwalifikować jako kwestię społeczną współczesnej Polski również dlatego, iż jest to problem wieloaspektowy: nie tylko społeczny, ale i polityczny, gospodarczy, psychologiczny oraz kulturowy. Bezdomni zauważalni są bowiem w miejscach publicznych, zwykle odbierani są jako stwarzający potencjalne zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa innych obywateli. Jednocześnie stanowią wyrzut sumienia dla decydentów, szczególnie w zakresie realizacji tzw. polityki mieszkaniowej państwa. Społeczność ludzi bezdomnych wytwarza też pewne typowe dla siebie wzorce zachowań, najczęściej pozostające w konflikcie z normami powszechnie wyznawanymi i praktykowanymi przez większość społeczeństwa. Wszystko to sprawia, że bezdomność na wiele sposobów odciska piętno na codziennym życiu również tej części społeczeństwa (o wiele liczniejszej), która nie jest tym problemem dotknięta. Poniższa tabela przedstawia skalę tego problemu w Gminie Wołczyn.

Tabela nr 19 Liczba osób objętych pomocą z powodu bezdomności w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba osób
2015	13
2016	10
2017	17
2018	12
2019	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Dane z tabeli pokazują, że bezdomność na terenie Gminy na szczęście nie dotyczy większej liczby mieszkańców, choć nie znaczy to, że należy bagatelizować ten problem. Praca z osobą bezdomną jest w wielu przypadkach trudna, ponieważ osoby te często nie chcą współpracować, nie wyrażają zgody na przebywanie w placówkach wspierających w takich sytuacjach. Pomimo tego OPS we współpracy z Urzędem Miejskim, Strażą Miejską, świadczy i oferuje wiele form pomocy skierowanych do osób bezdomnych. Chodzi tu nie tylko o pomoc materialną, pracę socjalną, pomoc w formie posiłków w Stołówce OPS, ale również pomoc w formie schronienia – Gmina ma podpisane porozumienia o współpracy z placówkami, do których w razie potrzeby kierowane są osoby bezdomne z Gminy Wołczyn. Bezdomni kierowani są do Koła Bielickiego Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta w Bielicach (wymagający pomocy w formie usług opiekuńczych), a kobiety i mężczyźni do Schroniska dla Osób Bezdomnych „Markot” w Kędzierzynie- Koźlu, prowadzonego przez Stowarzyszenie Monar. Placówki te zapewnią jej podopiecznym, nocleg, wyżywienie, wsparcie, niezbędną odzież, czy usługi opiekuńcze (pomoc jest uzależniona od potrzeb danej osoby). Jeśli problem bezdomności dotyczy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, mieszkańcy z powiatu kluczborskiego, których ten problem dotknął są kierowane do placówek, z którymi powiat zawarł umowę na świadczenie tego typu usługi. Corocznie, w okresie zimowym, jest ogłaszany tzw. apel zima, w którym OPS zwraca się z prośbą do mieszkańców, aby zwracali uwagę na osoby, które mogą być zagrożone, a w sytuacjach zdarzeń losowych, np. pożar, apel o pomoc poszkodowanym rodzinom.

Oceniając skalę bezdomności zlokalizowaną na terenie Gminy Wołczyn można stwierdzić, że instytucje pomocowe, w miarę możliwości, dobrze radzą sobie z takimi przypadkami. Na taką ocenę ma wpływ to, że w pomoc osobom bezdomnym angażuje się i współpracuje wiele instytucji, organizacji czy osób bezinteresownych. Pomimo braku na terenie Gminy ośrodków wsparcia niosących pomoc bezdomnym, osoby te mają możliwości skorzystania z różnych form pomoc. Aby przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu tej grupy, lokalne władze w przyszłości powinny bardziej zaktywować i wesprzeć osoby bezdomne w poszukiwaniu pracy i pobudzeniu motywacji do działania, w celu wyjścia z trudnej sytuacji życiowej.

Niepełnosprawność

Oprócz problemów społecznych związanych z trudną sytuacją finansową i bezrobociem, dużą bolączką są problemy zdrowotne, a szczególnie osób niepełnosprawnych. Według polskiego prawa osoba niepełnosprawna to: „osoba, której stan fizyczny lub psychiczny uniemożliwia lub ogranicza trwale lub przez pewien czas prawidłowe wypełnianie zadań związanych z rolą społeczną”. Orzekanie o niepełnosprawności leży w zakresie działań powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności. W Gminie Wołczyn działa on przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku. W przepisach o orzekaniu niepełnosprawności wyróżniane są trzy stopnie niepełnosprawności, zależne od zakresu ograniczenia sprawności organizmu: stopień lekki, umiarkowany i znaczny. Według danych GUS w Polsce liczba osób niepełnosprawnych wzrasta, co może wiązać się ze starzeniem się społeczeństwa, gdyż natężenie zjawiska nasila się z wiekiem. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć chorobę, uraz, wypadek czy zatrucie. Osoby niepełnosprawne ze względu na różnego rodzaju zaburzenia mają utrudnioną również sytuację na rynku pracy, choć sytuacja ta w ostatnich latach uległa poprawie. Zgodnie z danymi OPS liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy w Gminie Wołczyn wynosiła:

Tabela nr 20 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba osób
2015	141
2016	125
2017	133
2018	117
2019	102

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MriPS

Zamieszczone powyżej zestawienie pokazuje liczbę rodzin, których ten problem dotyczy. Jest to jednak niepełny obraz, bowiem są to tylko rodziny objęte wsparciem, a nie wszystkie osoby niepełnosprawne z obszaru Gminy Wołczyn. Jak pokazują dane problem niepełnosprawności powoduje coraz rzadszą konieczność korzystania ze wsparcia, co może być informacją o coraz bardziej sprawnym systemie pomocy tej grupie społecznej, który coraz dokładniej rozpoznaje ich problemy i stara się na nie odpowiadać. Jedną z placówek udzielającej wsparcia osobom niepełnosprawnym stopnia umiarkowanego i znacznego ze schorzeniami układu nerwowego i zaburzeniami psychicznymi, jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Kluczborku. W jego zajęciach uczestniczą osoby z tereny Gminy Wołczyn, są tam kierowane przez OPS, a Gmina zapewnia im transport. Uczestnicy w ramach zajęć uczą się wykonywać codzienne obowiązki, rozwijają swoje pasje, są poddawani różnego rodzaju terapią, dostosowaną do ich potrzeb. Jednostką organizacyjną powiatu kluczborskiego, która realizuje zadania pomocy społecznej wspierające osoby niepełnosprawne jest także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku. Prowadzi ona specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, socjalne czy prawne, podejmuje działania zmierzające do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez dofinansowania w ramach środków z PFRON, realizuje zadania Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Niepełnosprawne dzieci z Gminy Wołczyn mogą natomiast liczyć na pomoc terapeutyczną i wsparcie specjalistów w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kluczborku oraz Dziennym Ośrodku Rehabilitacji dla dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego, który posiada bogatą ofertę rehabilitacyjno-terapeutyczną. Ponadto w Kluczborku ma siedzibę Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, do którego uczęszczają również dzieci z Gminy Wołczyn wymagające specjalistycznego wsparcia w zakresie edukacji i rozwoju.

Niepełnosprawni mieszkańcy Gminy Wołczyn mogą liczyć na szereg różnych form wsparcia ze strony instytucji pomocowych, organizacji pozarządowych czy placówek oświatowych. Istotne jest podejmowanie działań profilaktycznych i rozwojowych dotyczących dzieci, gdyż może to zahamować dalszy rozwój wielu zaburzeń, co może przyczynić się w przyszłości do ograniczenia wydatków na opiekę zdrowotną, świadczenia socjalne, czy wykluczenie społeczne. Z tym ostatnim problemem należy głównie się zmierzyć w Gminie Wołczyn, ponieważ istnieje jeszcze wiele instytucji, placówek niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, co stwarza tym osobom trudności w prowadzeniu życia społecznego i kulturalnego. Działania jakie powinny zostać podjęte w zakresie pomocy

osobom niepełnosprawnym to stopniowa eliminacja wyżej wymienionych barier architektonicznych poprzez zastosowanie ulepszeń w miejscach publicznych oraz utworzenie ośrodka wsparcia, który obejmowałby pomocą osoby z Gminy Wołczyn, które aktualnie korzystają z tego rodzaju pomocy w Kluczborku, a dla osób z ograniczeniami fizycznymi wiąże się z utrudnieniem, czasem nawet wykluczeniem z udziału w zajęciach.

Długotrwała lub ciężka choroba

Z podobnymi problemami jak osoby niepełnosprawne borykają się osoby długotrwale lub ciężko chore. Niektóre schorzenia prowadzą do tego, że osoba przez pewien czas lub trwale ma ograniczone możliwości w pełnieniu ról społecznych czy zaspokajaniu swoich potrzeb. W takich sytuacjach pomaga również OPS, a poniższe dane pokazują jak to wyglądało na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Tabela nr 21 Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba osób
2015	142
2016	145
2017	173
2018	175
2019	159

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Powyższe dane wyraźnie pokazują, że problem ten, podobnie jak bezrobocie czy ubóstwo w dużej mierze dotyczy mieszkańców Gminy Wołczyn. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby jest stale na wysokim poziomie. Większość przypadków są to rodziny o niewielkich dochodach, bądź bez dochodów, a konieczność ponoszenia kosztów zakupu niezbędnych leków czy leczenia jest dla nich zbyt dużym obciążeniem, dlatego ubiegają się o wsparcie z pomocy społecznej.

W tej części Strategii należy ująć także sytuację osób starszych z terenu Gminy Wołczyn, gdyż to w tej grupie dominują problemy związane ze stanem zdrowia. Jak zostało przedstawione w części dotyczącej sytuacji demograficznej Gminy Wołczyn, osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią przeważającą część społeczności. Emeryci, renciści czy wszystkie osoby w wieku senioralnym to szczególna grupa, której problemy również są problemami społecznymi, a skutki starzenia się pociągają za sobą konieczność zapewnienia tym osobom różnego rodzaju form wsparcia. W ramach swoich zadań OPS Wołczyn organizuje usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, czy zapewnia opiekę poprzez kierowanie do ośrodków wsparcia- domów pomocy społecznej dostosowanych do rodzaju dysfunkcji.

Gdy sytuacja osoby starszej, nie jest jeszcze na tyle trudna, że nie musi być umieszczona w placówce opiekuńczej, w miejscu zamieszkania udzielana jest pomoc w formie usług opiekuńczych. Jest to pomoc świadczona przez opiekunki środowiskowe z OPS, częściowo opłacana przez osoby starsze (jest to uzależnione od dochodu danej osoby). Usługi opiekuńcze są organizowane i świadczone na terenie Gminy Wołczyn, w miejscu zamieszkania osoby objętej pomocą i jej najbliższym otoczeniu. Wsparcie w formie usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, również wspólnie niezamieszkująca nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze polegają na pomocy osobom starszym w zaspokajaniu ich potrzeb, m.in. poprzez czynności pielęgnacyjne, czynności wspomagające, opiekuńcze, czynności gospodarcze (robienie zakupów, utrzymanie czystości wokoło chorego, karmienie), czynności organizacyjne (kontakt z placówkami służby zdrowia, załatwianie spraw urzędowych, organizacja czasu wolnego). Przyznając usługi opiekuńcze OPS ustala indywidualny zakres usług ze wskazaniem konkretnych czynności. Skalę rozmiaru tej formy pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 22 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba osób		Ogółem
	Usługi opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	
2015	30	-	30

2016	35	7	42
2017	34	8	42
2018	33	8	41
2019	37	11	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Jak widać skala problemu ma charakter rozwojowy i prawdopodobnie jest to największy problem dotyczący przyszłości i przyszłych kierunków i celów jakie Gmina Wołczyn musi brać pod uwagę. Od 2016 roku OPS świadczy również pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, które skierowane są dla osób z zaburzeniami psychicznymi, polegające oprócz wcześniej wymienionych czynności również na zapewnieniu osobom objętych tą formą pomocy (również dzieci i młodzieży) dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych realizowanych zgodnie z zaleceniami lekarskimi. Stwarza to dodatkowe możliwości zapewnienia tym osobom wsparcia, ale nie należy zapominać, że w dalszym ciągu jest potrzeba rozwijania tej formy pomocy, gdyż po analizie sytuacji demograficznej liczba osób w wieku senioralnym w Gminie Wołczyn będzie prawdopodobnie wzrastać.

Idąc naprzeciw problemom związanym z osobami starszymi Gmina Wołczyn od 2018 roku uczestniczy w rządowym programie „Opieka 75+”. Celem programu jest: zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, które mieszkają na terenach gmin do 60 tys. mieszkańców, wsparcie finansowe samorządów gminnych w realizacji usług opiekuńczych, które są realizowane tylko przez pracowników OPS, urzędów gmin lub innych gminnych jednostek organizacyjnych, czy poprzez spółdzielnie socjalne osób prawnych. Poprzez realizację programu zapewnione jest wsparcie i pomoc osobom starszym, która jest adekwatna do ich potrzeb i możliwości, co służy poprawie jakości życia osób 75+. Na realizację działań przewidzianych w programie gmina może otrzymywać dotację celową, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi nie mniej niż 50 % przewidywanych kosztów realizacji zadania. W 2018 roku wsparciem w gminie w ramach programu objętych było 7 osób, w 2019 roku 12 osób, a do miesiąca październik 2020 roku- 12 osób. Jak realizacja zadania przebiega w Gminie Wołczyn pokazuje poniżej zamieszczona tabela:

Tabela nr 23 Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu „Opieka 75+” i koszty realizacji programu w Gminie Wołczyn w latach 2018-2019

Rok	Liczba osób objętych wsparciem	Koszty dofinansowania programu	Środki własne
2018	7	9 608,76 zł	9 608,76 zł
2019	12	25 476,00 zł	25 520,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań

Osoby w wieku senioralnym, czy ciężko zaburzone psychicznie, wymagające stałej opieki i pielęgnacji, nie zawsze jednak mogą funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania samodzielnie. Sytuacja taka zmusza do podjęcia decyzji o umieszczeniu takiej osoby w domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt w tych domach, w wysokości 70% jej dochodu. Gdy sytuacja finansowa osoby jest niewystarczająca, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do partycypowania w kosztach zobowiązana jest rodzina, a gdy rodziny nie ma, lub gdy również ma ciężką sytuację finansową, pozostałą kwotę utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej ponosi gmina. Często wiąże się to z dużym obciążeniem dla budżetu Gminy, ponieważ koszty utrzymania osób w domach pomocy społecznej są w porównaniu do dochodów ich mieszkańców bardzo wysokie.

Liczbę mieszkańców Gminy Wołczyn zamieszkujących w domach pomocy społecznej prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela nr 24 Liczba osób mieszkających w domu pomocy społecznej z Gminy Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba osób	Koszt pobytu osób, który ponosi Gmina Wołczyn w zł
2015	12	206 488,83 zł
2016	13	243 043,25 zł
2017	12	299 147,97 zł

2018	15	296 330,24 zł
2019	11	335 392,41 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Pokazane dane dają wyraźny obraz tego jak dużymi kosztami jest obciążona Gmina w partycypacji ponoszenia kosztów utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej i niestety, ze względu na pogarszającą się sytuację osób starszych, koszty te z roku na rok będą prawdopodobnie dalej rosły. Stanowi to znaczne obciążenie dla budżetu gminy i wymaga zabezpieczenia środków finansowych na ten cel. Ważne jest także wprowadzenie takiej polityki, która będzie miała na celu wspieranie osób w wieku senioralnym, w ich miejscu zamieszkania. Może to odbywać się poprzez rozwój usług opiekuńczych na całą Gminę Wołczyn, przystąpienie do realizacji projektów, programów nakierunkowanych na osoby starsze, wspieranie działalności stowarzyszeń, klubów, związków działających już na terenie Gminy, czy inne działania, których realizacja będzie uzależniona od potrzeb i możliwości Gminy, np. dzienne domy seniora. Na terenie Gminy Wołczyn już działa wiele stowarzyszeń, np. Związek Emerytów i Rencistów, które poprzez swoją aktywność wspierają osoby starsze, reagują, gdy pomoc takim osobom jest potrzebna.

Reasumując zawarte powyżej informacje można zaobserwować, że sytuacja osób starszych, chorych, które wymagają systematycznego wsparcia wymaga stałej kontroli, monitoringu, aby na bieżąco dostosowywać formy pomocy do aktualnie występujących problemów. Monitoring będą dokonywać pracownicy OPS w ramach wypełniania obowiązków służbowych, na bieżąco, w zależności od potrzeb i zgłaszać je do lokalnych władz, po czym wspólnie będzie możliwe szukanie rozwiązań adekwatnych do zaistniałych problemów, trudności.

Problemy dotyczące rodzin z dziećmi

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, która spełnia w społeczeństwie wiele funkcji, a najważniejsze to prokreacja, tj. zapewnienie ciągłości biologicznej społeczeństwa; socjalizacja, tj. wprowadzenie młodego pokolenia w normy i mechanizm życia zbiorowego, opieka nad nim i przygotowanie do samodzielnego odgrywania ról społecznych; utrzymywanie ciągłości kulturowej społeczeństwa przez przekazywanie dziedzictwa kulturowego następnym pokoleniom; prowadzenie gospodarstwa domowego i w wielu

wypadkach także działalność produkcyjna (zwłaszcza w rolnictwie); organizowanie życia swoich członków, sprawowanie kontroli społecznej nad ich zachowaniem, zapewnienie im równowagi emocjonalnej, pomocy wzajemnej i opieki w wypadku choroby, starości itp. Zależnie od miejsca i czasu, w którym występuje, rodzina spełnia też ważne obowiązki w stosunku do poszczególnych zbiorowości społecznych, w których skład wchodzi, tj. rodu, plemienia, państwa, społeczności lokalnej. Obfitość funkcji rodziny i ich waga sprawiają, że jej działalność podlega regulacji i instytucjonalizacji ze strony szerszych zbiorowości społecznych. Uwidacznia się to zwłaszcza w normach moralnych i religijnych, postulatach ochrony rodziny przez państwo i pomocy ekonomicznej (zasiłki rodzinne i macierzyńskie, uprawnienia pracownicze matek). Dlatego tak ważne jest, aby w sytuacjach kryzysowych miała zapewnione odpowiednie wsparcie. Obecnie największymi zagrożeniami dla prawidłowego funkcjonowania życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy, wiążące się często z wyjazdami jednego, bądź w skrajnych przypadkach obojga rodziców do pracy za granicą, przemoc w rodzinie, zaburzone relacje pomiędzy rodzicami, alkoholizm, środki psychoaktywne, co w rezultacie prowadzi do braku sprawowania należytej opieki i działań wychowawczych, powoduje choroby somatyczne i psychiczne, wykluczenie społeczne.

Problemy dotyczące funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Wołczyn, wiążące się z procesem wychowania, statusem materialnym, są bardzo ważnym zagadnieniem w lokalnej polityce. Przejawia się to poprzez różnego rodzaju działania władz Gminy, działania Szkół, Przedszkoli, stowarzyszeń, OPS oraz innych lokalnych instytucji, placówek, podmiotów, które w większym czy mniejszym stopniu wspierają rodziny w wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych. Jednym z lokalnych działań, które ma na celu ochronę rodziny, jest realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wołczyn na lata 2019-2021, uchwalonego w dniu 19.12.2018r. uchwałą nr III/16/2018 Rady Miejskiej w Wołczynie. Nadrzędnym celem ww. dokumentu jest wspieranie rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania poprzez realizację wspólnej polityki przez placówki, instytucje, organizacje działające na terenie Gminy Wołczyn na rzecz wzmocnienia rodziny. Udzielane tym rodzinom wsparcie ma na celu wzmocnienie ich roli w społeczeństwie, pomoc w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji, w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej w jakiej akurat się znaleźli oraz działania profilaktyczne - zapobieganie niekorzystnym zjawiskom prowadzącym do zaburzonego rozwoju dzieci i młodzieży.

Jednym z powodów udzielania wsparcia jest potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. W dobie zmniejszającej się dzietności rodzin pomoc ta nabrała szczególnej wagi, jest priorytetem w działaniach współczesnych społeczności lokalnych. W Gminie Wołczyn liczba rodzin objętych wsparciem z tego właśnie powodu prezentuje się w następujący sposób:

Tabela nr 25 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba rodzin
2015	101
2016	83
2017	85
2018	78
2019	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Analizując powyższe dane wyraźnie da się zauważyć tendencję spadkową w tej grupie rodzin. Ma na to wpływ wiele czynników, przede wszystkim, spadek liczby urodzeń, spadek liczby rodzin wielodzietnych, wpływ realizowanych przez państwo jak i przez władze lokalne programów skierowanych do rodzin, których podstawowym celem jest poprawa sytuacji polskich rodzin oraz pomoc w walce z zagrożeniami jakie mogą je spotkać.

Kolejnym problemem, który dotyczy w szczególności rodzin z dziećmi jest bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela nr 26 Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba rodzin
2015	109
2016	113
2017	114

2018	108
2019	116

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Problemy bezradności w wychowywaniu dzieci i młodzieży w rodzinach z Gminy Wołczyn notuje się w coraz większej liczbie rodzin, co niewątpliwie ma duży wpływ na rozwój Gminy. Może to być wynikiem na szeroką skalę podjętych działań diagnostycznych ze strony instytucji wspomagających i wspierających rodziny w wypełnianiu ich zadań, w tym przez pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, wychowawców, nauczycieli, animatorów oraz asystentów rodziny.

Asystent rodziny to w miarę nowa forma wsparcia, jaka może być skierowana do rodzin mających trudności w wypełnianiu prawidłowo swoich funkcji i zadań. Zawód asystenta rodziny został wprowadzony w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ma ona na celu wsparcie rodzin z problemami wychowawczymi, ale także zmianę systemu opieki nad dziećmi, które pozbawione są opieki rodziców. Zgodnie ze wspomnianą ustawą każda gmina ma obowiązek udzielania pomocy rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W sytuacji, gdy ośrodek pomocy społecznej otrzyma informację o rodzinie, w której występują problemy z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci, zleca przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej po otrzymaniu wywiadu, który potwierdza występowanie problemów w rodzinie, przekazuje kwestionariusz asystentowi rodziny. Asystent rodziny ma na celu pracę z rodziną w problemach nie tylko wychowawczych, lecz także w sprawach codziennych. Realizowana przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy.

Współpraca z rodziną oparta jest o plan pracy, który z założenia jest długofalowy. Asystent rodziny pracuje z nią średnio przez 2–3 lata, w zależności od potrzeb. Jeżeli rodzina nie wykazuje chęci i zaangażowania we współpracy z nim, możliwe jest podjęcie decyzji o wcześniejszym jej zakończeniu. Zadania asystenta rodziny określone są w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do których w szczególności należą:

opracowanie i realizacja określonego planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, pomoc w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielenie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, a także problemów wychowawczych, motywowanie rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz wspieranie aktywności społecznej rodzin, pomoc w poszukiwaniu pracy zarobkowej i jej utrzymaniu, współpraca z rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka, placówką opiekuńczo-wychowawczą, w których umieszczono dziecko z rodziny przeżywającej trudności, udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, prowadzenie dokumentacji, która dotyczy pracy z rodziną, dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, ale również monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy, sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach. Zadaniem asystenta rodziny jest, niezależnie od pracowników socjalnych, zajmowanie się wyłącznie pomocą i pracą z rodzinami, które mają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną, motywując ją do aktywnego współdziałania w realizacji określonego planu. Praca ta jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Asystent rodziny w tym samym czasie może prowadzić pracę z kilkoma rodzinami w zależności od stopnia trudności wykonywanych zadań. Osoba zatrudniona na stanowisku asystenta rodziny musi spełniać kilka formalnych wymogów, które wyszczególnione zostały w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Aktualnie w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniony jest 1 asystent rodziny. Jego wynagrodzenie jest częściowo współfinansowane z „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. W analizowanym przedziale czasowym liczba rodzin, która podejmowała współpracę z asystentem rodziny (bądź asystentami), kształtuje się na wskazanych poniżej wartościach:

Tabela nr 27 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba rodzin
2015	17

2016	27 (2 asystentów)
2017	23 (2 asystentów)
2018	17
2019	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Liczba rodzin znajdujących się w zainteresowanym obszarze raczej nie zmienia się w przeciągu roku, w latach 2016-2017 współpracę z rodzinami podejmowało 2 asystentów rodziny, dlatego można było objąć nią większą liczbę potrzebujących rodzin. Powyższe dane pokazują, że pomoc w tej formie, oprócz już podejmowanych działań przez instytucje, jest niezwykle ważna i potrzebna.

W celu wsparcia rodzin z terenu Gminy Wołczyn, w okresie 01.05.2018r.-31.03.2020r., 28 rodzin (113 osób, w tym 72 dzieci) zagrożonych pieczę zastępczą brało udział w projekcie realizowanym na terenie województwa opolskiego pn. „Razem możemy więcej”. Projekt był realizowany w ramach działania VIII- Integracja społeczna, poprawa jakości usług zdrowotnych i społecznych w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego. Projekt był przeprowadzony przez Fundację Green Europe z Białogardu. Udział w projekcie był bezpłatny i dobrowolny, rodziny w jego ramach korzystały ze spotkań integracyjnych, wsparcia specjalistów, wyjazdów i zajęć rodzinnych, co przyczyniło się do wzmocnienia ich więzi rodzinnych.

Rodziny przechodzące trudności są wspierane także przez pomoc finansową, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, a jeśli to konieczne to zapewnienie dziecku opieki poza rodziną, poprzez umieszczenie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Dane obrazujące liczbę dzieci umieszczonych poza rodziną przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 28 Liczba dzieci z Gminy Wołczyn przebywających w rodzinie zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

Rok	Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej	Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Koszt pobytu umieszczonych dzieci, który ponosi Gmina w zł
2016	28	3	51 405,11 zł
2017	27	0	96 233,23 zł
2018	21	0	87 876,15 zł
2019	24	3	121 072,57 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Sytuacja umieszczenia dziecka poza rodziną odbywa się wtedy, gdy powyższe formy pomocy nie przynoszą zamierzonych efektów, nie dają rokowań na poprawę, co w rezultacie może doprowadzić do zagrożenia zdrowia lub życia dziecka. Rodzina jest najlepszym i najważniejszym środowiskiem dla rozwoju dziecka, nic nie jest w stanie zastąpić więzi, jakie dziecko posiada z rodzicami, dlatego takie sytuacje odbywają się w ostateczności. Aby im zapobiec, w kolejnych latach wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych powinno być kolejnym celem lokalnej polityki społecznej. Jak wynika z powyższej tabeli, sytuacja taka wiąże się również z kosztami jakie spoczywają na gminie w przypadku umieszczania dzieci poza rodziną. Są to świadczenia przyznawane na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej czy placówce opiekuńczo-wychowawczej, na podstawie decyzji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, jednak gmina jest zobowiązana do partycypacji w tych środkach (są to koszty 30% -50% pobytu dziecka w pieczy zastępczej, aktualnie do większości dzieci dopłata ta wynosi po stronie Gminy 50%).

Problemy rodzin zarówno niepełnych jak i wielodzietnych, wynikają często z powodu niedostatku, zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych, ale również schorzeń, niepełnosprawności czy alkoholizmu. Wielość problemów z jakimi borykają się powyższe rodziny z Gminy Wołczyn znajduje wyraz w różnych formach pomocy jakie są im oferowane, a przede wszystkim takim, które bezpośrednio dotyczą dzieci. Jedną z takich form jest dożywianie dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Wołczyn jak i poza nią, oraz

Stołówce OPS. Dzieje się to w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” (wcześniej w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) oraz środków z Gminy. Udział dzieci w tej formie pomocy przedstawia się następująco:

Tabela nr 29 Liczba dzieci korzystających z dożywiania w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Liczba dzieci	Wartość świadczeń w zł (środki własne + dotacja)
2015	241	375 236,58 zł
2016	204	374 745,34 zł
2017	195	379 091,33 zł
2018	191	382 101,94 zł
2019	170	360 765,05 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z MriPS

Analiza powyższego obszaru ukazuje zarówno kontekst społeczny, czyli problemy rodzin z dziećmi i konieczność wspierania rozwoju dzieci, ale również kontekst ekonomiczny. Realizacja zadania dotyczącego dożywiania dzieci pomimo spadku liczby dzieci z niego korzystających, wymaga sporych nakładów finansowych, które po części są wydatkiem Gminy.

Wydatkami jakimi zajmuje się także Gmina Wołczyn, poza świadczeniami z OPS, są świadczenia realizowane przez Urząd Miejski w Wołczynie dotyczące świadczeń rodzinnych. Oprócz rodzin są nimi objęte również osoby niepełnosprawne, czy posiadające niewystarczające środki finansowe. Środki pieniężne przyznane w Gminie Wołczyn na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2015-2019 przedstawiają poniższe zestawienia.

Tabela nr 30 Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych i liczba rodzin objętych pomocą w gminie Wołczyn w latach 2013-2019

L.p.	Wyszczególnienie	2015		2016		2017		2018		2019	
		Wyplacone kwoty	Liczba rodzin	Wyplacone kwoty	Liczba rodzin	Wyplacone kwoty	Liczba rodzin	Wyplacone kwoty	Liczba rodzin	Wyplacone kwoty	Liczba rodzin
1.	Zasiłki rodzinne	1 006 345,00	523	1 191 491,60	641	1 252 459,29	633	1 226 053,62	625	1 156 413,84	564
2.	Dodatki do zasiłku rodzinnego	513 498,20	459	568 417,08	535	596 438,29	507	583 143,93	484	540 581,65	443
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	736 236,00	418	699 822,00	401	657 441,00	375	649 072,68	363	753 790,30	357
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	669 400,00	49	697 263,40	51	726 885,10	48	776 578,80	49	963 618,80	64
5.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	97 000,00	95	113 000,00	112	112 000,00	111	102 000,00	101	87 000,00	85
6.	Fundusz alimentacyjny	836 642,88	134	721 416,99	93	623 840,06	95	561 350,00	96	496 257,00	82
7.	Świadczenie rodzicielskie	0,00	0	464 014,50	82	556 664,90	79	416 195,60	66	371 833,60	56
8.	Świadczenie wychowawcze	0,00	0	5 453 550,87	844	7 663 740,75	951	7 377 143,31	910	9 288 236,15	1300
9.	Zasiłek dla opiekuna	253 760,10	45	173 038,20	33	130 520,00	23	108 527,10	18	85 057,40	14
10.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	146 501,40	36	191 032,80	40	171 831,80	34	146 771,10	30	128 152,20	22
11.	Świadczenie „Dobry start”	0,00	0	0,00	0	0,00	0	416 400,00	980	409 200,00	965
12.	Świadczenie „Za życiem”	0,00	0	0,00	0	12 000,00	3	12 000,00	3	8 000,00	2
	Razem świadczenia	4 259 383,58		10 273 047,44		12 503 821,19		12 375 236,14		14 288 140,94	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Niewątpliwie bez zabezpieczenia w wyżej przedstawione formy pomocy wiele rodzin miałyby większe problemy w wypełnianiu swoich funkcji. Jednakże w tej kwestii rodziny z Gminy Wołczyn są zabezpieczone poprzez świadczenia z programów rządowych, jak i działań lokalnych władz.

Pomoc dzieciom, ale również rodzicom dzieci, które mają różnego rodzaju dysfunkcje, zaburzenia, problemy świadczona jest także przez placówki oświatowe na terenie Gminy Wołczyn. To tutaj, poza domem, dzieci i młodzież spędzają większość swojego czasu i często to właśnie środowisko pierwsze zauważa, że z danym dzieckiem, czy rodziną dzieje się coś złego i należy zareagować. Pedagodzy, psychologowie wypełniają w życiu i rozwoju dzieci bardzo ważną funkcję i bez ich wsparcia i zaangażowania nie tylko rozwój edukacyjny, ale i społeczny, psychiczny, emocjonalny mógłby zostać zaburzony. W placówkach oświatowych na terenie Gminy Wołczyn w skład grona pedagogicznego wchodzi wykształceni, wykwalifikowani, doświadczeni pedagodzy, psychologowie, logopedzi, którzy gotowi są służyć radą i pomocą w przypadku pojawiających się problemów. Placówki te chętnie podejmują różnego rodzaju działania zmierzające do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży, np., poprzez uczestnictwo i realizację wielu projektów, programów, służących nie tylko rozwojowi, ale również jako działanie profilaktyczne, związane z przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom. Takie działania podejmuje, np. Centrum Psychoedukacyjne działające przy Zespole Szkół w Wołczynie.

Placówką wspierającą działania na rzecz rodzin z dziećmi z terenu Gminy Wołczyn jest także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku. Jest to jednostka organizacyjna powiatu kluczborskiego, która realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej oraz społecznej osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Szczegółowe zadania tej placówki zostaną opisane w dalszej części Strategii, w rozdziale dotyczącym infrastruktury.

Na terenie Gminy Wołczyn istnieje, działa, jest realizowanych wiele przedsięwzięć mających za cel nadrzędny pracę z rodziną, dla rodziny, czy z dziećmi. Wiele stowarzyszeń, instytucji, grup, organizacji pozarządowych w swoich programach, statutach zakłada pomoc czy rozwój dzieciom i młodzieży z Gminy. Pomocą oferowaną przez OPS, oprócz wcześniej już wymienionych, na zasadzie powierzenia, jest także Karta Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny to ogólnopolski system zniżek dla rodzin, które posiadają troje i więcej dzieci. Jest to projekt realizowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, w ramach którego członkowie rodzin wielodzietnych otrzymują możliwość skorzystania z niższych cen na produkty i usługi dostępne zarówno w placówkach publicznych, jak i u partnerów prywatnych. Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny wielodzietnej (duplikat kosztuje 9,21 zł). Aby ją otrzymać,

należy złożyć wniosek w gminie odpowiadającej miejscu zamieszkania (w miejscu wyznaczonym w danej gminie do realizacji zadania) lub za pośrednictwem platformy Empatia. Rodzice (w tym rodzice zastępczy, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka) mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Od dnia 1 stycznia 2019 r. wszedł w życie przepis dający możliwość przyznania KDR tym rodzicom, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

Gmina Wołczyn przystąpiła także do realizacji programu pn. Opolska Karta Rodziny i Seniora. Program Opolskiej Karty Rodziny i Seniora realizowany jest we współpracy Gminy Wołczyn z Województwem Opolskim. Opolska Karta Rodziny i Seniora stanowi narzędzie wsparcia dla rodzin, rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, osób samotnie wychowujących dzieci, wychowujących dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością oraz dla osób starszych, które ukończyły 65 rok życia i mieszkają w województwie opolskim. Opolska Karta Rodziny i Seniora jest wydawana mieszkańcom Gminy Wołczyn, posiadającym dwoje i więcej dzieci, rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka, osobom samotnie wychowującym dzieci oraz rodzicom wychowującym dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością, a także osobom starszym, które ukończyły 65 rok życia i mieszkają w województwie opolskim. Partnerzy Opolskiej Karty Rodziny i Seniora sami określą od jakiej liczby dzieci w rodzinie wprowadzą zniżki na terenie gminy. Zniżki te mogą być wprowadzone w każdym momencie, a ich wysokość i zakres zależne są od władz Gminy Wołczyn oraz od współpracy z podmiotami prywatnymi na terenie gminy. Karta wydawana jest bezpłatnie przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

Reasumując powyższe informacje dotyczące problemów rodzin z dziećmi z Gminy Wołczyn można zauważyć, że władze lokalne są świadome istnienia problemów w tej grupie społecznej i wykazują zainteresowanie i chęć niesienia im pomocy. Do potrzebujących rodzin, w miarę możliwości i środków kierowane są odpowiednie inicjatywy pomocowe, a sami zainteresowani mogą skorzystać z pomocy specjalistów, z porad psychologicznych, socjalnych czy prawnych. Celem na dalsze lata w tej kwestii powinno być kolejne pozyskiwanie dofinansowań na inicjatywy związane z rozwiązywaniem problemów w rodzinach, a placówki oświatowe wraz z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi powinny wzmocnić współpracę pomiędzy sobą i opracować skuteczny plan oddziaływań profilaktycznych dla rodzin z dziećmi przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Należy również zaznaczyć, że prezentowane w tej części Strategii problemy rodzin z dziećmi na terenie Gminy Wołczyn stanowią jedynie fragment badanej rzeczywistości i na pewno nie wyczerpują całego katalogu problemów, z jakim mogą borykać się

rodziny. W analizie zawarto jedynie te obszary, które mogą zostać zbadane poprzez pryzmat udzielonej pomocy, oraz te które mogą być wyznacznikiem dla projektowania przyszłych zmian społecznych istotnych dla rozwoju społeczności lokalnej, w tym przeciwdziałania pojawiającym się w danym czasie problemom społecznym.

Przemoc w rodzinie

Kolejnym problemem związanym z rodziną, ale nie tylko taką która posiada dzieci, jest zjawisko przemocy. Zgodnie z Kodeksem Karnym „przemoc w rodzinie to określony rodzaj zachowań zorientowanych na członkach rodziny, które naruszają prawa oraz dobra osobiste danej jednostki. Osoby wobec których stosowana jest przemoc, narażone są na utratę życia, uszczerbku na zdrowiu fizycznym i/lub psychicznym, naruszenie godności i nietykalności cielesnej oraz wolności”. Z zachowaniami „przemocowymi” mamy do czynienia wtedy, gdy: działania osoby stosującej przemoc są celowe (intencjonalność), występuje nierówność sił (również w sensie społecznym), następuje naruszenie godności i pozbawienie praw, wywołane są negatywne emocje-cierpienie, szkody fizyczne i psychiczne. Do głównych przyczyn przemocy można zaliczyć normy społeczne, które dają przyzwolenie i akceptację takich zachowań przez pewne grupy środowiska, dziedziczenie wzorca przemocy, uzależnienia i nadużywanie alkoholu, stres, problemy ekonomiczne, brak wsparcia. Wyróżniamy następujące typy zachowań „przemocowych”: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna, zaniedbanie (ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z późn.zm.).

Badanie zjawiska przemocy jest trudnym zadaniem, ponieważ bardzo często jest tak, że ofiary przemocy nie przyznają się do tego, iż są krzywdzone przez najbliższe im osoby. Problem ten niestety dotyczy również mieszkańców Gminy Wołczyn, ale sytuacja związana z diagnozowaniem tego problemu poprawiła się na skutek działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wołczyn, zwanego dalej Zespołem. Został on powołany w 2011 roku przez Burmistrza Wołczyna zarządzeniem nr 66/2011. Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład grup roboczych wchodzi m.in. przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia. W skład grup roboczych mogą wchodzić także

kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadaniem grup roboczych jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Zespół Interdyscyplinarny odpowiedzialny jest za wdrażanie procedury „Niebieskie Karty”, którą w okresie od powołania Zespołu prowadzono wobec wielu rodzin z Gminy Wołczyn, a z roku na rok coraz dokładniej rozpoznawano ten problem, udzielając przy tym odpowiedniego wsparcia. Zjawisko przemocy domowej jest trudne do zbadania, dla potrzeb Strategii starano się oszacować ten problem na podstawie statystyk OPS- sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela nr 31 Wszczęte procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok/ Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	2015	2016	2017	2018	2019
Pomoc społeczna	2	1	0	0	2
GKRPA	0	0	0	0	0
Policja	12	9	43	49	24
Oświata	0	0	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	1
PCPR	4	2	0	0	0
Razem	18	12	43	49	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Wołczynie- rejestr wpływu NK

Tabela nr 32 Liczba rodzin z problemem przemocy w rodzinie zdiagnozowanym w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”

Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (rozpoznanych na podstawie procedury „Niebieskie Karty”)	Liczba osób skierowanych do ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
2015	103	0
2016	78	0
2017	113	0
2018	151	0
2019	116	0

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności Zespołu do MRiPS

Według analizy powyższych danych statystycznych największą liczbę rozpoznanych przypadków przemocy w rodzinie zanotowano w 2018 roku, aż 49 wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, które dotyczyły 151 osób. Dane te pokazują, że problem ten niestety w dużej mierze dotyka mieszkańców Gminy, dlatego należy kontynuować politykę nakierowaną na podejmowanie działań profilaktycznych i informacyjnych dotyczących przemocy. Na szczęście w badanym okresie żadna z ofiar przemocy nie została skierowana do ośrodka wsparcia, co może potwierdzać zasadność i efekty pracy osób zaangażowanych w pomoc osobom i rodzinom, w których występuje problem przemocy.

Na terenie Gminy Wołczyn najczęstszymi przyczynami przemocy w rodzinie są problemy związane z nadużywaniem alkoholu, problemy opiekuńczo-wychowawcze, choroba członka rodziny, problemy finansowe. Przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często w domach, wśród zamkniętego kręgu najbliższych osób, co dzieje się bez świadków i „nie wychodzi” poza osoby których dotyczy. W sytuacji powzięcia informacji, że dana osoba/rodzina jest dotknięta przemocą wypełniany jest formularz „Niebieska Karta- A”. Dzieje się tak podczas interwencji policji w miejscu zamieszkania rodziny, a także gdy osoby same zgłosiły się z tym problemem do OPS, PCPR, czy placówki oświatowej. Głównym celem procedury jest rozpoznanie przemocy i udzielenie odpowiedniego wsparcia osobie dotkniętej przemocą przez przedstawicieli różnych służb środowiska lokalnego, oraz stworzenie modelu pracy z rodziną,

zarówno z ofiarą, jak i sprawcą przemocy. Współpraca przedstawicieli danych podmiotów jest podstawą do skutecznej i efektywnej pomocy.

W związku z problemem przemocy w rodzinie władze miasta realizują Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wołczyn. Jego celami są: zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. W OPS zatrudniony na umowę zlecenie jest także psycholog, który w sytuacjach kryzysowych pomaga ofiarą przemocy, oraz radca prawny oferujący wsparcie, poradnictwo prawne. Gdy sytuacja ofiar jest na tyle trudna, występuje zagrożenie ich zdrowia bądź życia, osoby takie w ramach współpracy z PCPR w Kluczborku umieszczane są tymczasowo w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej. Mieści się on w budynku PCPR przy ul. Sienkiewicza 20B. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przeznaczony jest dla ofiar przemocy domowej objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Obsługę hostelową i pomoc specjalistyczną zapewniają pracownicy PCPR. Ośrodek zapewnia pobyt ofiarom przemocy domowej do czasu ustabilizowania ich sytuacji bytowo-prawnej, nie dłużej jednak niż 3 miesiące. W PCPR w Kluczborku jest prowadzona także grupa wsparcia, która przeznaczona jest dla osób, które na co dzień doświadczają przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej bądź ekonomicznej, a także dla osób które podejrzewają, iż doznają przemocy, a także Punkt konsultacyjny dla osób pokrzywdzonych lub zagrożonych przemocą domową, który oferuje pomoc prawną oraz psychologiczną ukierunkowaną na rozwiązywanie konkretnego problemu w rodzinie.

Dalsze rozpoznawanie przemocy oraz badanie rezultatów już podjętych działań interwencyjnych i profilaktycznych na terenie Gminy Wołczyn powinno być w kolejnych latach w dalszym ciągu realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny. Wiele działań już zostało podjętych w tej kwestii, jednak jest to trudny problem, często „nierozpoznawalny”, dlatego powinien również być jednym z celów realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031.

Alkoholizm, uzależnienia

Uzależnienie to zaburzenie zdrowia, stan psychologicznej albo psychicznej i fizycznej zależności od jakiegoś psychoaktywnego środka chemicznego, przejawiający się okresowym lub stałym przymusem przyjmowania tej substancji w celu uzyskania efektów jej działania lub uniknięcia przykrych objawów jej braku (abstynencyjne objawy). Motywem skłaniającym do

rozpoczęcia przyjmowania środków uzależniających jest ich działanie: rozluźniające (uspokajające, nasenne, przeciwłękowe, przeciwbólowe), stymulujące (aktywizujące, dopingujące, poprawiające samopoczucie, podwyższające intensywność przeżywania, zmniejszające łaknienie), halucynogenne (zmieniające intensywność spostrzegania i myślenia lub zniekształcające je, zmieniające stan świadomości). Rozwój uzależnienia jest zależny od wielu czynników, m.in. od specyficznych właściwości substancji uzależniającej, fizjologicznych właściwości organizmu (warunkujących szybkość powstawania uzależnienia), cech osobowości sprzyjających działaniu substancji uzależniającej (bierność, niesamodzielność) i czynników środowiskowych ułatwiających kontakt z takimi substancjami (słabość więzi rodzinnych, brak perspektyw życiowych, presja grup subkulturowych, pochopne zastosowanie leku). W Polsce głównym środkiem uzależniającym jest alkohol etylowy (alkoholizm). Inne uzależnienia miały do lat 70. XX w. charakter wyjątkowy i ograniczony do pewnych grup zawodowych i następstw błędów jatrogennych, później nastąpił gwałtowny wzrost uzależnień, nieco ustabilizowany w latach 80. Najczęściej przyjmowanymi środkami uzależniającymi na świecie są: alkohol, opiaty (opium, morfina, heroina, kodeina) i inne leki przeciwbólowe, anksjolityczne, barbiturany, amfetamina i jej pochodne, kannabinoidy (haszysz, marihuana, gandza), khat, halucynogeny (peyotl, psylocybina i syntetyczne LSD, PCP), kokaina, różne rozpuszczalniki organiczne. Podstawowe niebezpieczeństwa w uzależnieniu wiążą się z: ryzykiem ostrego zatrucia przy przedawkowaniu, wystąpieniem nieoczekiwanych skutków użycia, następstwami zatrucia przewlekłego, groźnymi objawami abstynencyjnymi oraz skutkami postępującej degradacji osobowości i nieprzystosowania społecznego. Leczenie jest długotrwałe i trudne; wymaga wytrwałości ze strony uzależnionych i leczących; liczne programy leczniczo-rehabilitacyjne są dostosowane do typu i fazy rozwoju uzależnienia, zwykle obejmują okresy: detoksykacji (eliminowanie objawów odtrucia i abstynencyjnych), reorientacji (budowanie motywacji do leczenia), rehabilitacji (uczenie się nowych wzorców życia bez środków uzależniających); liczbę osób wymagających leczenia i rehabilitacji szacuje się w Polsce na ok. 30 tysięcy. (zaczepnięte z Encyklopedii PWN).

W Gminie Wołczyn niestety daje się zauważyć coraz częściej problem uzależnienia, przede wszystkim od alkoholu, oraz związane z nim nieprawidłowe zachowania społeczne. Dokumenty statystyczne OPS pokazują nieliczne przypadki korzystania z pomocy z tego właśnie problemu, ale dzieje się tak dlatego, że przeważnie problem ten jest sprzężony z bezrobociem, bezdomnością, czy ubóstwem.

Tabela nr 33 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu problemów z nadużywaniem alkoholu lub narkotyków

Rok	Liczba rodzin dotkniętych uzależnieniem od alkoholu	Liczba rodzin dotkniętych uzależnieniem od narkotyków
2015	83	1
2016	74	1
2017	78	5
2018	69	2
2019	63	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Tabela nr 34 Liczba wniosków dot. skierowań na leczenie odwykowe oraz ilość spraw skierowanych do sądu w celu uruchomienia procedury zobowiązania do leczenia odwykowego w gminie Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	Ilość wniosków dot. skierowań na leczenie odwykowe	K	M	Ilość wniosków skierowanych do sądu w celu uruchomienia procedury zobowiązania do leczenia odwykowego	K	M
2015	29	3	26	8	2	6
2016	34	10	24	9	3	6
2017	47	4	43	9	1	8
2018	35	3	32	4	1	3
2019	29	4	25	9	2	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GKRPA Wołczyn

Jak pokazują powyższe dane zjawisko uzależnienia od alkoholu na terenie Gminy Wołczyn dotyczy sporej liczby osób. Jednak można zasugerować, że problem ten jest jeszcze zbyt mało zdiagnozowany, podobnie jak przemoc w rodzinie, jest problemem ukrytym, wiele osób nie przyznaje się do tego, że są uzależnieni od alkoholu, przez to wyciągnięcie prawidłowych

wniosków może być utrudnione. W celu pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom w Gminie funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działa ona na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W latach 2013-2019 GKRPA przeprowadziła około 500 rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkohol z terenu Gminy Wołczyn. Szczegółowy opis działań GKRPA zostanie przedstawiony w części dotyczącej infrastruktury Gminy Wołczyn.

Na terenie Gminy Wołczyn jest także realizowany aktualnie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Wołczyn na 2021 rok. Poza tym w ramach działań profilaktycznych były lub nadal są realizowane m.in. następujące programy :

1. Zajęcia profilaktyczne dla młodzieży klas 8 oraz I klas LO, prowadzone przez terapeutkę Panią Halinę Biedkę w okresie 13-15.05.2019 r..
2. Pogadanka dla dzieci klas I „Powiedz mi kim jesteś” w parku Nauki i Rozrywki w Krasiejowie.
3. Radość bez alkoholu z elementami sportu- 18.06.2019 r., zajęcia były adresowane do młodzieży w wieku 13-16 lat, wzięło w nich udział 21 osób.
4. Program profilaktyczny „Odłot-dokąd” – przeciwko środkom uzależniającym dla uczniów klas 8 i 2 klasy LO, łącznie 107 osób. Program jest realizowany przez terapeutę ds. uzależnień Pana Andrzeja Sowę w Zespole Szkół w Wołczynie w okresie III-IV 2019 r. oraz w 2020 r.

(na podstawie danych uzyskanych z UM Wołczyn)

Zbadany powyżej obszar pokazuje, że władze lokalne powinny nadal podejmować szereg działań dotyczących promowania postaw prozdrowotnych, już zaczynając od pracy z dziećmi i młodzieżą w ramach zajęć profilaktycznych, zmieniając tym samym kulturę spożywania napojów alkoholowych, aktywnego spędzania czasu wolnego oraz innych propozycji, które mogą wpłynąć na zmianę postaw pokazujących, że nadmierne spożywanie alkoholu nie jest problemem.

Podsumowanie

Przedstawiona w tym rozdziale diagnoza problemów społecznych w Gminie Wołczyn jest wynikiem analizy wielu dokumentów, programów i danych statystycznych. Jest ona niezbędna do ustalenia problemów, zagrożeń, ale też i mocnych stron gminy, oraz do zaplanowania celów strategicznych i kierunków dalszych działań. Ważne jest także podsumowanie przedstawionych danych pod względem stopnia ich natężenia, ale należy podkreślić, że porównywane wartości liczbowe nie dają podstaw do przypuszczenia, czy dany problem mający wartość jednocyfrową jest mniejszy niż zjawisko o wartości trzycyfrowej. Te wartości należy postrzegać po prostu w kategorii negatywnych zjawisk społecznych czy problemów społecznych.

Tabela nr 35 Natężenie problemów społecznych na obszarze Gminy Wołczyn w latach 2015-2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin z problemem					
Bezrobocie	282	252	238	196	174
Ubóstwo	206	211	178	151	145
Długotrwała lub ciężka choroba	142	145	173	175	159
Niepełnosprawność	141	125	133	117	102
Bezradność i problemy opiekuńczo-wychowawcze	109	113	114	108	116
Alkoholizm	83	74	78	69	63
Potrzeba ochrony macierzyństwa	60	48	51	47	43
Wielodzietność	41	35	34	31	28
Bezdomność	13	10	17	12	8
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	7	5	7	1	3
Przemoc w rodzinie	3	3	2	5	5
Narkomania	1	1	5	2	1
Sieroctwo	0	0	0	0	1

Źródło: Opracowania własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Analizując dane z powyższej tabeli oraz z całego rozdziału, można stwierdzić, że najbardziej odczuwalnymi problemami społecznymi w Gminie Wołczyn jest bezrobocie oraz trudna sytuacja finansowa mieszkańców (ubóstwo). Przekłada się to na dalsze problemy, na pełne zaspokajanie potrzeb życiowych, trudności w prowadzeniu różnych sfer życia, zwłaszcza zdrowotnych i edukacyjnych. Dlatego brak środków na zaspokojenie tych potrzeb trzeba traktować priorytetowo, ma to wpływ na jakość życia mieszkańców i ogranicza możliwości rozwoju. Pocieszające jest, że wartości te wykazują tendencję malejącą, ale mimo wszystko konieczne jest podejmowanie różnych form pomocy w tym zakresie.

Kolejnymi problemami, są kwestie zdrowotne - długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Związane z leczeniem wydatki pochłaniają sporą część zasobów finansowych mieszkańców Gminy Wołczyn i zmuszają do ubiegania się o pomoc, oraz powodują ograniczenia w pełnieniu ról społecznych. Wiele schorzeń utrudnia funkcjonowanie w życiu codziennym, zarobkowanie, zatrudnienie. Rozwiązywanie problemów z tym związanych wymaga sporych nakładów finansowych Gminy, ale może skutkować poprawą funkcjonowania tych osób w życiu społecznym.

Następnymi problemami są problemy związane z rodziną : bezradność w problemach opiekuńczo-wychowawczych, wielodzietność, macierzyństwo. W rodzinach bardzo często dochodzi do sytuacji gdy potrzeby dzieci nie są prawidłowo zaspokajane i dlatego wymagają one dalszego wsparcia. Jest to ważne, ponieważ sprzyja to rozwojowi zaburzeń u dzieci, sprzyja tworzeniu się nieformalnych grup, naruszeniom obowiązujących norm i wartości, a nawet konflikty z prawem. Liczebność rodzin z problemami nieznacznie wzrasta, dlatego należy podejmować działania interwencyjne przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, kuratorów, czy innych osób służących dla dobra rodziny. Zasadnym jest także podejmowanie dalszych zadań związanych z pomocą rodzinom z Gminy Wołczyn, ponieważ role i funkcje rodziny są ważne dla prawidłowego wychowywania przyszłych pokoleń. Również potrzeba ochrony macierzyństwa, w dobie niekorzystnej sytuacji demograficznej, jest istotnym zagadnieniem dla lokalnej polityki i wymaga podejmowania szeregu działań wzmacniających zadania rodziny i tworzenia jak najlepszych warunków do jej rozwoju.

Istotnymi problemami Gminy Wołczyn są problemy związane z osobami starszymi. Po analizie danych da się zauważyć tendencję wzrostową w tej kwestii (umieszczenia w DPS, usługi opiekuńcze), a niekorzystne prognozy demograficzne skłaniają do konieczności przygotowania się i organizowania różnych form pomocy obejmujących szczególnie wsparciem tą grupę społeczną.

Wśród problemów widoczny jest także problem dotyczący uzależnienia od alkoholu. Mają na niego wpływ dokonujące się zmiany społeczne, w tym zmiany jakie dotyczą rodziny. Problemy związane z nadużywaniem alkoholu, pomimo licznych i różnorodnych działań profilaktycznych, edukacyjnych i zaangażowania instytucji pomocowych nadal są na wysokim poziomie.

Dlatego ważna jest kontynuacja polityki związanej z tym problemem, aby niwelować skutki jakie za sobą niesie.

Z problemem uzależnień często wiąże się problem z przemocą w rodzinie. W tej kwestii pomimo działań odpowiednich służb, problem wzrósł, choć nieznacznie. Ważne jest zatem podejmowanie dalszych inicjatyw służących poprawie sytuacji osób dotkniętych przemocą w rodzinie, oraz mających na celu działania profilaktyczne i informacyjne.

Opisane powyżej problemy to niestety niejedyne, istniejące na terenie Gminy Wołczyn. W badanych latach sporadycznie pojawiały się problemy związane z bezdomnością, problemem narkomanii czy przystosowaniem się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Oprócz danych ukazanych w przedstawionych statystykach istnieją także problemy związane np. z sytuacją kryzysową wymagającą podejmowania szczególnych działań w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców (zdarzenia losowe, klęski żywiołowe).

Wymieniony w tym rozdziale katalog problemów społecznych nie obejmuje wszystkich zjawisk, przeciwności występujących na terenie Gminy i nie został trwale zamknięty. Istnieje wiele problemów które nie zostały jeszcze rozpoznane, zbadane, co nastąpi poprzez działania właściwych podmiotów i instytucji Gminy oraz podjęte wtedy zostaną stosowne działania minimalizujące ich negatywne skutki. Pojawienie się nawet najmniejszego problemu społecznego wymaga bowiem bieżącej reakcji w celu zapobiegnięcia pojawienia się nowych zagrożeń społecznych. W tym celu na terenie Gminy Wołczyn będą adekwatnie do zaistniałej sytuacji podejmowane zróżnicowane działania, angażujące różne instytucje, a w miarę możliwości tworzone nowe, wspierające różnego rodzaju inicjatywy. Bardziej szczegółowy opis wyników przedstawionych danych, co należy udoskonalić w Gminie, zostanie przedstawiony w rozdziale dotyczącym określenia celów strategicznych projektowanych zmian oraz kierunków niezbędnych działań na przyszłe lata.

3. INFRASTRUKTURA I ZASOBY SPOŁECZNE GMINY WOŁCZYN

Przed przystąpieniem do określania celów strategicznych oraz kierunków działań służących do rozwiązywania problemów społecznych, niezbędne jest przedstawienie zasobów Gminy, gdyż to ta sfera będzie zajmować się ich realizacją. Weryfikacja infrastruktury została wykonana na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2019 rok” opracowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołczynie, na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Wołczynie oraz konsultacji z liderami społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Wołczyn działają wszystkie podstawowe instytucje niezbędne do bieżącej realizacji zadań własnych gminy, w tym związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych. Położenie Gminy w sąsiedztwie miasta powiatowego, Kluczborka, sprawia, że na jej terenie nie ma wielu instytucji wspierających, bowiem zadania te świadczone są przez powiat również mieszkańcom Gminy Wołczyn. Zakres zasobów oraz potencjał kadrowy instytucji mających za zadanie rozwiązywanie problemów społecznych prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 36 Instytucje pomocowe na terenie Gminy Wołczyn i powiatu kluczborskiego

Instytucja	Czym się zajmuje
Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołczynie	<p>Został powołany uchwałą Rady Narodowej Miasta i Gminy w Wołczynie nr XI/50/90 z dnia 30.04.1990r. Do jego zadań w zakresie pomocy społecznej należą zadania własne gminy oraz zadania zlecone (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004r. z póź.zm.). Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:</p> <ol style="list-style-type: none">1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu

	<p>kredytowanego;</p> <p>9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;</p> <p>10) praca socjalna;</p> <p>11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;</p> <p>13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;</p> <p>14) dożywianie dzieci;</p> <p>15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;</p> <p>16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;</p> <p>17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;</p> <p>18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.</p> <p>2. Do zadań własnych gminy należy:</p> <p>1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;</p> <p>2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;</p> <p>3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;</p> <p>4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.</p> <p>3. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:</p> <p>1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;</p> <p>2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;</p> <p>3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;</p> <p>5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.</p>
--	--

	<p>Środki na realizację i obsługę zadań, o których mowa w ust. 1, zapewnia budżet państwa. Według ustawy o pom. społ. OPS powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby mieszkańców- 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców nie mniej jednak niż 3 pracowników. Ośrodek pomocy społecznej, wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami burmistrza. Ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pom. społ. Burmistrz udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy. Upoważnienie, o którym mowa może być także udzielone innej osobie na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej. Kierownik składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. OPS od 2008 roku prowadzi także Stołówkę, od 2010 roku wydawane są w niej obiady dwudaniowe, dla około 100 osób rocznie. Natomiast od 2018 roku zajmuje się również wypłacaniem i realizacją świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Gminy Wołczyn. Dodatkowo w ramach współpracy z Bankiem Żywności i Stowarzyszeniem Ziemi Wołczyńskiej „Dwa Serca” realizuje Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.</p>
<p>Zespół Interdyscyplinarny (działający przy OPS)</p>	<p>Działa na podstawie zarządzenia Nr 66/2011 Burmistrza Wołczyna w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wołczyn. Prowadzi działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizuje działania określone w gminnych programach dotyczących wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, integruje i koordynuje działania pomocy społecznej, policji, służby zdrowia, jednostek oświatowych, GKRPA, sądów oraz innych specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzone zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”.</p>
<p>Urząd Miejski w Wołczynie</p>	<p>Urząd działa na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, aktów prawnych wydawanych przez Radę Miejską oraz Burmistrza. Urząd stanowi aparat pomocniczy Burmistrza, Rady i jej komisji oraz innych organów funkcjonujących w strukturze gminy. Do zakresu działania Urzędu należy zapewnienie warunków należytego wykonywania zadań spoczywających na gminie: 1) zadań własnych; 2) zadań zleconych w granicach ustawowych; 3) zadań wykonywanych na podstawie porozumienia z organami administracji rządowej; 4) zadań publicznych powierzonych gminie w drodze porozumienia międzygminnego; 5) zadań publicznych powierzonych gminie w drodze porozumienia z powiatem; 6) zadań publicznych powierzonych gminie w drodze porozumienia między jednostkami samorządu terytorialnego; 7) innych zadań określonych przepisami prawa oraz zarządzeniami Burmistrza. Do zadań Urzędu należy</p>

	<p>zapewnienie pomocy organom gminy w wykonywaniu ich zadań i kompetencji. Do zadań Urzędu w szczególności należy: 1) przygotowanie materiałów niezbędnych do podejmowania uchwał, wydawania decyzji, postanowień i innych aktów z zakresu administracji publicznej oraz podejmowania innych czynności prawnych przez organy gminy; 2) wykonywanie - na podstawie udzielanych upoważnień - czynności faktycznych wchodzących w zakres zadań gminy; 3) zapewnienie organom gminy możliwości przyjmowania, rozpatrywania oraz załatwiania skarg i wniosków; 4) przygotowanie materiałów do uchwalenia i wykonywania budżetu gminy oraz innych aktów organów gminy; 5) realizacja innych obowiązków i uprawnień wynikających z przepisów prawa oraz uchwał organów gminy; 6) zapewnienie warunków organizacyjnych do odbywania sesji Rady, posiedzeń jej komisji oraz innych organów funkcjonujących w strukturze gminy; 7) realizacja zadań w zakresie obronności kraju, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego na terenie gminy; 8) prowadzenie zbioru przepisów gminnych dostępnego do powszechnego wglądu w siedzibie Urzędu; 9) wykonywanie prac kancelaryjnych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, w szczególności: a) przyjmowanie, rozdzielanie, przekazywanie i wysyłanie korespondencji, b) prowadzenie wewnętrznego obiegu akt, c) przechowywanie akt, d) przekazywanie akt do archiwum, 10) realizacja obowiązków i uprawnień służących Urzędowi jako - pracodawcy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa pracy. Urząd Miejski w Wołczynie w ramach swoich zadań realizuje również wypłatę świadczeń rodzinnych dla mieszkańców Gminy Wołczyn.</p>
<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołczynie (GKRPA)- działa w ramach Urzędu Miejskiego w Wołczynie</p>	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołczynie działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (z późn.zm.) Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez radę gminy.</p> <p>GKRPA obejmuje zasięgiem swojego działania teren gminy Wołczyn, tj: miasto Wołczyn oraz 20 sołectw. GKRPA ściśle współpracuje z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wołczynie, Zespołem Interdyscyplinarnym, grupami roboczymi przy ZI, Posterunkiem Policji w Wołczynie, Strażą Miejską w Wołczynie, jednostkami oświatowymi. Gminna Komisja została powołana</p>

	<p>Zarządzeniem Nr 389 /2013 Burmistrza Wołczyna z dnia 2 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wydawanie postanowień dotyczących zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Wołczynie; •prowadzenie kontroli przestrzegania warunków i zasad sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na podstawie upoważnienia Burmistrza Wołczyna; •prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych; •wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych, przemocy w rodzinie; •prowadzenie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny. <p>Do kompetencji Komisji należą również zadania wynikające z ustawy o narkomanii oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p>
<p>Posterunek Policji w Wołczynie</p>	<p>Posterunek Policji prowadzi działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, przede wszystkim poprzez : eliminowanie zagrożeń w miejscach szczególnie niebezpiecznych, stałej współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo mieszkańców, przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym i społecznie niekorzystnym. Posterunek swoim</p>

	działaniem obejmuje teren miasta i gminy Wołczyn (podzielony na rewiry dzielnicowe).
Straż Miejska w Wołczynie	<p>Straż Miejska ma swoją siedzibę w budynku PGKiM w Wołczynie, ul. Rzeczna. Straż miejska jest to umundurowana formacja tworzona przez radę miasta (gminy) mająca na celu ochronę porządku publicznego na terenie miasta (gminy). Podstawą ich działania jest ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (z późn.zm.). Zgodnie z nią w gminach, w których organem wykonawczym jest burmistrz (prezydent miasta), straż nosi nazwę „straż miejska”. Straż miejska ma na celu przede wszystkim ochronę spokoju i porządku w miejscach publicznych, a także ochronę obiektów komunalnych i urzędów użyteczności publicznej. Ma też czuwać nad porządkiem i kontrolować ruch drogowy (w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym, o wiele mniejszym niż policja). Współdziała z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń. Do momentu przybycia właściwych służb, zabezpiecza miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia – albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem – przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, a także ustala wstępnie świadków zdarzenia. Często współdziała z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych. Doprowadza osoby nietrzeźwe do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorzenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających zdrowiu albo życiu ich lub innych osób. Straż miejska informuje społeczność lokalną o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjuje i uczestniczy w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw, wykroczeń i zjawiskom kryminogennym i współdziała w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Poza tym konwojuje dokumenty, przedmioty wartościowe lub wartości pieniężne dla potrzeb gminy.</p>
Jednostki oświatowe	<p>Sieć oświatowa w Gminie Wołczyn została opisana szczegółowo w rozdziale dotyczącym diagnozy sytuacji społecznej Gminy Wołczyn. Oprócz zadań związanych z kształceniem i opieką nad dziećmi, placówki te prowadzą skierowane do dzieci i młodzieży zajęcia w ramach programów profilaktycznych, uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży,</p>

	wspierają w rozwiązywaniu problemów pojawiających się w rodzinach.
Kościół, związki wyznaniowe	Kościół i związki wyznaniowe z terenu Gminy Wołczyn pomagają mieszkańcom (parafianom) w rozwiązywaniu problemów poprzez działalność społeczno-charytatywną. Przy parafiach działa wiele wspólnot, grup, które w ramach aktywności wspierają swoich członków, organizują wyjazdy rekolekcyjne, zagospodarowują czas wolny dzieci i młodzieży, włączają się w życie kulturalne.
Grupa AA „Nowy dzień”; Klub Abstynenta przy Parafii Rzymskokatolickiej w Wołczynie	Grupa wsparcia świadczy pomoc terapeutyczną dla osób uzależnionych od alkoholu. Spotkania grupy odbywają się w każdą niedzielę o godz. 16:00 w salce AA (na terenie parafii rzymskokatolickiej w Wołczynie), natomiast mityng w każdą środę o godz. 17:00 w salce AA. Opiekunem grupy jest br. Karol Jopek. Członkami grupy są kobiety i mężczyźni, którzy dzielą się doświadczeniem, swoimi problemami i próbują je wspólnie rozwiązać, a ich głównym celem jest trwanie w trzeźwości i pomaganie innym uzależnionym osobom w jej osiągnięciu.
Wołczyński Ośrodek Kultury, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna i punkty filialne	Organizują (oprócz przedstawionych w rozdziale dot. diagnozy sytuacji społecznej Gminy Wołczyn) czas wolny dla dzieci i młodzieży w formie pozalekcyjnych zajęć kulturalnych, sportowych i twórczych, o różnym charakterze: edukacyjnym, rozrywkowym, informacyjnym i profilaktycznym.
Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Mediacji w Wołczynie	Punkt prowadzony w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wołczynie, ul. Rzeczna 3 dla mieszkańców z terenu Gminy Wołczyn. Punkt prowadzony jest przez adwokatów i radców prawnych wyznaczonych przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Opolu. Z porady może skorzystać każda osoba, której nie stać na nieodpłatną pomoc prawną, która złoży stosowne oświadczenie.
Placówki ochrony zdrowia	Współpraca z instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz rodziny, prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zdrowego trybu życia, zdrowego odżywiania mieszkańców Gminy Wołczyn, dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej.
Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku	Powiatowy Urząd Pracy to instytucja zajmująca się badaniem i analizowaniem rynku pracy, udzielaniem informacji osobom bezrobotnym oraz zajmująca się pośrednictwem zawodowym dla osób poszukujących pracy. Na mocy porozumienia z OPS Wołczyn organizował prace społecznie użyteczne dla klientów pomocy społecznej. Aktualnie współpraca polega na upowszechnianiu ofert pracy i informacji o wolnych

	<p>miejscach pracy oraz uwrażliwianiu beneficjentów OPS na potrzebę bycia w gotowości do pracy poprzez rejestrację w PUP, informowanie i możliwościach podjęcia stażu, zatrudnienia socjalnego, skorzystania ze szkoleń, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, załatwianiu spraw, które mogą polepszyć sytuację rodziny.</p>
<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczbork</p>	<p>Jednostka organizacyjna powiatu kluczborskiego, która realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej oraz społecznej osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. PCPR prowadzi Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej- placówka przeznaczona dla ofiar przemocy domowej objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Instytucja prowadzi specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne i socjalne, przeprowadza spotkania dotyczące profilaktyki uzależnień w szkołach, sprawuje nadzór nad domami pomocy społecznej z terenu powiatu kluczborskiego i umieszcza w nich osoby skierowane przez OPS (w powiecie kluczborskim istnieją trzy domy pomocy społecznej: DPS w Kluczborku, ul. Wołczyńska 25- dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz ul. Sienkiewicza 20 A dla osób niepełnosprawnych fizycznie i DPS w Gierałcicach, ul. Opolska 28 dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn). Przy PCPR działa również Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, który wykonuje zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. PCPR zajmuje się także dofinansowaniami dla osób niepełnosprawnych ze środków PFRON oraz ma nadzór nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi w powiecie kluczborskim (Dom Dziecka w Bogacicy, Dom dziecka w Bąkowie oraz Dom Dziecka w Lasowicach Małych), do których kierowane są także dzieci z Gminy Wołczyn.</p>
<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kluczborku</p>	<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kluczborku oferuje specjalistyczną pomoc dzieciom, młodzieży i ich rodzicom (opiekunom prawnym). Od 2014 roku zajmuje się również dziećmi i młodzieżą niesłyszącą, słabosłyszącą, niewidomą, słabowidzącą, a także z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera. Współpracuje z placówkami oświatowymi udzielając wsparcia nauczycielom przedszkoli i szkół. Obejmuje swoją działalnością cztery gminy z terenu powiatu kluczborskiego: Kluczbork, Byczynę, Wołczyn i Lasowice Wielkie. Pomoc udzielana przez poradnię jest dyskretna, dobrowolna i bezpłatna. Wizyty nie wymagają skierowania, można umówić się telefonicznie lub osobiście. Poradnia prowadzi terapie psychologiczne indywidualne, terapie</p>

	dla rodzin, a w ramach współpracy z placówkami oświatowymi działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży (dotyczące, np. przemocy) oraz grupy wsparcia dla kadry pedagogicznej.
Centrum Terapii i Psychoedukacji w Kluczborku	Placówka świadczy pomoc każdemu mieszkańcowi powiatu kluczborskiego, a w szczególności poprzez: poradnię zdrowia psychicznego, zespół leczenia środowiskowego, poradnia terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia, terapia par.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Kluczborku (z filią w Kuniowie)	Placówka prowadzona przez Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi "Nadzieja". Przeznaczona jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi stopnia umiarkowanego i znacznego oraz osób ze schorzeniami układu nerwowego. W ŚDS funkcjonuje kilka pracowni (np. plastyczna, muzyczna), w których realizowane są zajęcia aktywizujące, rozwijające dla uczestników. Uczestnikami zajęć w ŚDS są także osoby z terenu Gminy Wołczyn, którzy są dowożeni na zajęcia.
Zakład Aktywności Zawodowej w Kluczborku	Celem działalności Zakładu Aktywności Zawodowej w Kluczborku jest rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych, oraz aktywizacja poprzez pracę. ZAZ uruchomiło Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nadzieja”. Firma oferuje sprzątanie, ale także koszenie trawników, nasadzenie roślin, a nawet odśnieżanie. W ZAZ działa pracownia uniwersalna, która wytwarza rękodzieło oraz pracownia krawiecka. ZAZ organizuje również cyklicznie warsztaty rękodzielnicze dla wszystkich. Placówka oferuje pracę, również osobom z Gminy Wołczyn, ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych OPS Wołczyn

Oprócz wymienionych w powyższej tabeli instytucji, z pewnością na terenie Gminy Wołczyn, czy w najbliższym sąsiedztwie funkcjonują inne, które świadczą pomoc w sytuacjach problemowych mieszkańcom Gminy. Należą do nich m.in. Sąd w Kluczborku, Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych czy CISPOL – Centrum Integracji Społecznej w Polanowicach, do którego kierowane przez OPS są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym również z terenu Gminy Wołczyn, które będąc uczestnikami Centrum odbywają zatrudnienie wspierane na terenie Gminy, są objęci poradnictwem psychologicznym i doradztwem zawodowym oraz nabywają umiejętności zawodowe, przyuczają się do zawodu, przekwalifikują się lub podwyższają swoje kwalifikacje. Ponadto w zakresie nauki planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem uczą się racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Istnieją również jednostki o zasięgu krajowym, które świadczą pomoc mieszkańcom Gminy Wołczyn, a należą do nich m.in. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów czy Rzecznik Praw Pacjenta, Rzecznik Praw Dziecka i Rzecznik Praw Obywatelskich.

Przedstawione zestawienie pokazuje aktualny stan infrastruktury społecznej oraz zarys zakresu kompetencyjnego poszczególnych instytucji, które stanowią podstawowe i najważniejsze elementy systemu wsparcia społecznego dla mieszkańców Gminy Wołczyn. Niektóre funkcjonują od niedawna (tak jak Zespół Interdyscyplinarne), inne natomiast mają lata doświadczeń w skutecznym rozwiązywaniu problemów społecznych. Potwierdzają to działania np. OPS, które w ramach pracy socjalnej wzmacniają lub pomagają osobom i rodzinom w funkcjonowaniu w życiu społecznym poprzez pełnienie ról, czy działania aktywizujące, jak zawierane kontrakty socjalne.

Ważną sferą, która jest uzupełnieniem działań instytucji publicznych, jest działalność organizacji pozarządowych, których liczba w Gminie Wołczyn zgodnie z danymi przedstawionymi w rozdziale dotyczącym diagnozy sytuacji społecznej wynosi 37. Według danych uzyskanych z UM w Wołczynie większa część organizacji to te, których działalność statutowa jest związana z integracją społeczną i chęcią pomocy innym w sytuacjach problemowych oraz na wspieraniu i upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu, wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych czy rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej.

Wykaz niektórych stowarzyszeń przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 37 Organizacje pozarządowe z Gminy Wołczyn podejmujące działania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz wspierające w ich rozwiązywaniu

Lp.	Nazwa	Miejscowość
1.	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Przystań”	Wołczyn
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wołczynie	Wołczyn
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Skałagach	Skałagi
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzchach	Wierzchy
5.	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Lesaffre Polska S.A.	Wołczyn
6.	Miejski Klub Sportowy „Polonia”	Wołczyn
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gierałcicach	Gierałcice
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szumie	Szum
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbicy Górnej	Wierzbica Górna
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szymonkowie	Szymonków
11.	Gminny Związek „Ludowe Kluby Sportowe” Wołczyn	Wołczyn

12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wąsicach	Wąsice
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Komorznie	Komorzno
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbicy Dolnej	Wierzbica Dolna
15.	Stowarzyszenie Ziemi Wołczyńskiej „Dwa Serca”	Wołczyn
16.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich Odnowa Wsi Krzywiczyny	Krzywiczyny
17.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Szum „Szum”	Szum
18.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gierałcice „Winna Góra”	Gierałcice Małe
19.	Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Skałagi Przy Radzie Sołeckiej w Skałagach	Skałagi
20.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miejscowości Wierzbica Dolna	Wierzbica Dolna
21.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich Odnowa Wsi Komorzno	Komorzno
22.	Stowarzyszenie Oświatowe „KRUK”	Skałagi
23.	Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Szymonków	Szymonków
24.	Ludowy Klub Sportowy Krzywiczyny	Krzywiczyny
25.	Ludowy Klub Sportowy Komorzno	Komorzno
26.	Ludowy Klub Sportowy Ligota Wołczyńska	Ligota Wołczyńska
27.	Ludowy Klub Sportowy „Lew” Szymonków	Szymonków
28.	Ludowy Klub Sportowy „Rolnik” Wierzbica Górna	Wierzbica Górna
29.	Ludowy Klub Sportowy w Rożnowie	Rożnów
30.	Wołczyński Klub Siatkarski „Volley Wołczyn”	Wołczyn
31.	Klub Karate Tradycyjnego Wołczyn	Wołczyn
32.	Miejski Klub Sportowy Wołczyn	Wołczyn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Wołczyn

Pokazane dane nie przedstawiają wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Wołczyn. Działalność wymienionych ochotniczych straży pożarnych skupia się przede wszystkim na zapobieganiu pożarom, udziale w akcjach ratowniczo-gaśniczych, przeciwdziałaniu zagrożeniom ekologicznym i klęskom żywiołowym, ochronach ludzi przed zagrożeniami.

Podsumowując przedstawione w powyższym rozdziale informacje można stwierdzić, że na terenie Gminy Wołczyn istnieje baza lokalnej infrastruktury społecznej, która sprzyja rozwiązywaniu problemów społecznych. Dziedzina ta jest ciągle uzupełniana, udoskonalana, rozwijana, co pozwala na wdrażanie nowych, coraz skuteczniejszych rozwiązań. Jednak jak

pokazały wcześniejsze analizy zasoby te muszą być nadal rozszerzane, ponieważ istnieje jeszcze wiele typów placówek, których funkcjonowanie na terenie Gminy Wołczyn z pewnością podniosłoby jakość życia jej mieszkańców (np. Dzienny Dom Seniora czy Świetlice Środowiskowe dla dzieci) i przyczyniłoby się do skuteczniejszego rozwiązywania zaistniałych problemów społecznych.

4. ANALIZA SWOT W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WOŁCZYN

Analiza SWOT to technika analizy informacji, typowo wykorzystywana jako metoda analizy strategicznej np. przedsiębiorstwa czy powiatu lub gminy. SWOT to skrót od angielskich wyrazów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) oraz threats (zagrożenia). Analiza SWOT jest coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią, stanowi punkt wyjściowy do formułowania celów strategicznych. Na podstawie zebranych w poprzednich rozdziałach informacji dotyczących sytuacji ekonomicznej, społecznej oraz zasobów Gminy Wołczyn, można wskazać następujące mocne strony, słabe strony oraz szanse i zagrożenia pojawiające się w rozwiązywaniu problemów społecznych:

ANALIZA SWOT	
Mocne strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Słabe strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
1. stosunkowo niski poziom bezrobocia - zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych w gminie	1. malejąca liczba mieszkańców związana z malejącą liczbą urodzeń i rosnącą liczbą zgonów - „starzenie się” społeczności gminy
2. dobra lokalizacja gminy w położeniu geograficznym – w bliskości rynków zbytu oraz korzystnym ciągu komunikacyjnym	2. niewystarczająca liczba miejsc pracy - długotrwałe bezrobocie, niskie kwalifikacje osób bezrobotnych
3. solanka wołczyńska jako bogactwo naturalne	3. niewystarczająca infrastruktura zapewniająca opiekę, wsparcie dla osób chorych, niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi, czy starszych - usługi opiekuńcze, placówki wsparcia, świetlice środowiskowe
4. liczne zabytki i obszary chronione	4. bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
5. przestrzeń i potencjał obszarów wiejskich, na których ważną funkcję gospodarczą posiada rolnictwo i leśnictwo	5. duży udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, w tym długotrwałe
6. aktywność gospodarcza mieszkańców gminy	6. wahająca się liczba uczniów w szkołach
7. aktywność społeczna mieszkańców gminy	7. brak dostępu do lekarzy specjalistów na terenie gminy oraz do poradni leczenia odwykowego
8. dobra infrastruktura sportowa - boiska, hala sportowa, ścieżki rowerowe, place zabaw, siłownie zewnętrzne, kąpielisko	8. ograniczony dostęp do bezpłatnej
9. dobra oferta edukacyjna - szeroka sieć placówek oświatowych i opiekuńczych	

<p>(ciągłe rozszerzana)</p> <p>10. dobra baza kulturalna - WOK, Biblioteka</p> <p>11. inicjatywy skierowane do osób starszych - Związek Emerytów i Rencistów</p> <p>12. działalność licznych organizacji pozarządowych i ich aktywny udział w realizacji zadań publicznych zleczanych przez gminę</p> <p>13. działania profilaktyczne realizowane w szkołach</p> <p>14. bogata oferta sposobów spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży</p> <p>15. dostęp do świadczeń zdrowotnych</p> <p>16. dobra współpraca Gminy z lokalnymi przedsiębiorcami</p> <p>17. funkcjonowanie placówek/ instytucji powołanych do rozwiązywania problemów gminy i ich doświadczenie w ich rozwiązywaniu</p> <p>18. opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031</p> <p>19. potencjał kadrowy niezbędny do realizacji Strategii - wiedza, doświadczenie i umiejętności</p> <p>20. pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć skierowanych do mieszkańców gminy</p> <p>21. poprawa identyfikacji i monitoring występujących problemów społecznych w Gminie przez władze lokalne</p>	<p>rehabilitacji - długi okres oczekiwania na rehabilitację</p> <p>9. niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej</p> <p>10. słabo rozwinięta struktura wolontariatu</p> <p>11. zły stan techniczny miejskiego kąpieliska</p> <p>12. brak planu budowy nowych mieszkań komunalnych, brak mieszkań chronionych</p>
<p>Szanse w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>	<p>Zagrożenia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>
<p>1. promocja gminy</p> <p>2. dalszy rozwój infrastruktury sportowo-</p>	<p>1. starzenie się społeczności, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, którzy będą</p>

<p>rekreacyjno- kulturalnej</p> <p>3. dalsza aktywizacja mieszkańców gminy (również starszych) w działalność instytucji czy organizacji pozarządowych</p> <p>4. stworzenie lokalnej długofalowej polityki senioralnej - rozwój usług opiekuńczych, wolontariatu, pomocy sąsiedzkiej</p> <p>5. działania aktywizujące i wspierające lokalnych przedsiębiorców</p> <p>6. dalszy rozwój oferty edukacyjnej i dostosowanie jej do rynku pracy</p> <p>7. działania profilaktyczne prowadzone już z najmłodszymi mieszkańcami gminy (dotyczące przemocy, uzależnień, różnego rodzaju niebezpieczeństw)</p> <p>8. niwelowanie problemu przemocy w rodzinie oraz bezradności opiekuńczo-wychowawczej poprzez współpracę z asystentami rodziny i pracownikami socjalnymi</p> <p>9. aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach</p> <p>10. dostępność środków finansowych, również unijnych, na wspieranie działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>11. dalsza inicjatywa organizacji pozarządowych</p> <p>12. istnienie instytucji pomocy z wykwalifikowaną kadrą gwarantującą skuteczność podejmowanych działań i prawidłową ich koordynację</p> <p>13. dobre rozeznanie lokalnego środowiska i istniejących w nim problemów, co pozwala na szybkie podejmowanie inicjatyw i przygotowanie odpowiednich działań</p> <p>14. wdrażanie i kontynuacja pomocy</p>	<p>wymagać wsparcia</p> <p>2. pojawienie się nowych problemów społecznych- np. cyberprzemoc</p> <p>3. dalsza konieczność ponoszenia kosztów opieki oraz możliwy wzrost liczby osób w instytucjach nad osobami starszymi czy dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej po stronie gminy, obciążająca jej budżet</p> <p>4. częste zmiany przepisów prawa niekorzystnie wpływające na realizację zaplanowanych długofalowo działań</p> <p>5. dalszy rozwój już istniejących problemów społecznych - uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezdomność</p> <p>6. ubożenie mieszkańców gminy - dziedziczenie biedy i niezaradności społecznej, wzrost liczby osób wykluczonych społecznie, niskie świadczenia emerytalno-rentowe</p> <p>7. brak stabilizacji opieki zdrowotnej</p> <p>8. rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p>9. ograniczenie środków (publicznych, unijnych) na realizację zadań pomocy społecznej, przy jednoczesnym wzroście działań i niewielkim wzroście zatrudnienia</p> <p>10. brak aktywizacji zawodowej dla osób długotrwale bezrobotnych oraz nieefektywność podejmowanych już działań</p> <p>11. wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży</p> <p>12. rosnące migracje zagraniczne mieszkańców gminy, powodujące m.in.. rozluźnienie więzi rodzinnych czy brak opieki nad osobami starszymi</p> <p>13. zasoby lokalowe nie będą zabezpieczały</p>
--	---

<p>oferowanej w ramach krajowych programów (np. 500+)</p> <p>15. wykorzystanie zasobów gminy, np. bogactw naturalnych</p> <p>16. dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi czy lokalną wspólnotą</p> <p>17. nawiązywanie nowych partnerstw, pozyskiwanie nowych inwestorów</p>	<p>potrzeb mieszkańców gminy</p> <p>14. wykluczenie społeczne osób chorych, niepełnosprawnych, starszych</p> <p>15. słaba dostępność komunikacyjna gminy w okresie wakacyjnym czy ferii szkolnych</p>
---	---

Przedstawiony powyżej katalog z pewnością nie wyczerpuje wszystkich istniejących możliwości na rozwiązanie problemów pojawiających się na terenie Gminy Wołczyn, wskazuje jedynie najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych.

5. OKREŚLENIE CELÓW STRATEGICZNYCH, MISJI I KIERUNKÓW NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, analizy SWOT i zapoznaniu się z sytuacją społeczną Gminy Wołczyn można założyć, że opracowanie Strategii wpłynie na ograniczenie skutków zidentyfikowanych problemów społecznych i tym samym na poprawę jakości życia mieszkańców. Opracowane w Strategii prognozy pokazują jakie należy wprowadzić zmiany, aby założone cele przyniosły jak najlepsze rezultaty.

Zakłada się, że określone cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania zaktywizują i pobudzą mieszkańców do udziału w samodzielnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Będzie to możliwe także przy zaangażowaniu samorządu Gminy Wołczyn, instytucji, placówek, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej. Prognozuje się, że zmiany wpłyną na włączenie społeczne, integrację społeczną, zapobiegą wykluczeniu i marginalizacji oraz spowodują poprawę jakości życia mieszkańców Gminy.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031 wpisują się w założenia polityki Gminy Wołczyn, powiatu kluczborskiego, województwa opolskiego oraz polityki społecznej kraju przyjęte na najbliższe lata. Cele są spójne z polityką równości szans, nakierowane na pobudzenie aktywności mieszkańców gminy i pozytywnie wpływające na środowisko.

Cel główny oraz cele szczegółowe

Na terenie Gminy Wołczyn głównym kierunkiem zmian społecznych i niezbędnych działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031 jest:

utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego osób/rodzin, które posiadają niewystarczającą sytuację finansową utrudniającą funkcjonowanie i zaspokajanie codziennych potrzeb, aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz utworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Tak określony cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe i jest zaadresowany do wszystkich mieszkańców gminy, których warunki i poziom życia są jednym z głównych kwestii zainteresowań lokalnej władzy. Realizacja powyższej misji jest możliwa dzięki opracowaniom celów szczegółowych (strategicznym), które obejmują zróżnicowane obszary interwencji i działań na rzecz mieszkańców Gminy Wołczyn, a które wynikły podczas sporządzania diagnozy sytuacji społecznej.

Cele szczegółowe

1. Zapewnienie wsparcia materialnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych.
2. Zwalczanie zjawiska bezrobocia.
3. Zabezpieczenie socjalne osób chorych, niepełnosprawnych oraz wchodzących w wiek senioralny.
4. Użyteczny i skuteczny system opieki nad rodziną.
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
6. Przeciwdziałanie uzależnieniom.

Zakłada się, że postawione cele szczegółowe mogą ograniczyć skutki problemów społecznych występujących na terenie Gminy Wołczyn. Ponadto ze względu na możliwość wystąpienia zmian globalnych, innych dotychczas nie występujących i zdiagnozowanych problemów społecznych, nie zawsze zależnych od nas, dopuszcza się możliwość wprowadzenia uzupełnień i przekształceń treści celów szczegółowych. Dla bardziej efektywnego sposobu realizacji działań do każdego celu szczegółowego niezbędne jest również dopisanie szeregu zadań im towarzyszącym, które będą realizowane przez placówki, instytucje, władze lokalne oraz inne wymienione już w poprzednich rozdziałach jednostki tworzące zasoby społeczne Gminy Wołczyn.

Cel szczegółowy	Sposoby realizacji działań
1. Zapewnienie wsparcia materialnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych	<ul style="list-style-type: none">- zabezpieczenie środków i zasobów przeznaczonych na cele społeczne;- systematyczne prowadzenie sprawozdań oraz analiz istniejących i wykorzystywanych zasobów;- rozpowszechnianie na terenie gminy informacji na temat dostępnych form pomocy.
2. Zwalczanie zjawiska bezrobocia	<ul style="list-style-type: none">- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy;- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób poszukujących pracy poprzez aktywizację osób bezrobotnych;- promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej;

	<ul style="list-style-type: none"> - upowszechnianie ofert pracy, informacji o szkoleniach, stażach, zatrudnieniu socjalnym; - prowadzenie polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorstw i pozyskiwania nowych firm; - stała współpraca instytucji zajmujących się wspieraniem i pomocą osobom bezrobotnym.
<p>3. Zabezpieczenie socjalne osób chorych, niepełnosprawnych oraz wchodzących w wiek senioralny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie materialne i niematerialne osób chorych, niepełnosprawnych, starszych; - rozwój usług opiekuńczych na terenie Gminy Wołczyn; - promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia; - likwidacja istniejących barier architektonicznych; - współpraca placówek działających na rzecz osób chorych, niepełnosprawnych, starszych; - propagowanie informacji i organizacji systemu wsparcia tej grupy społecznej; - wspieranie rozwoju wolontariatu;
<p>4. Użyteczny i skuteczny system opieki nad rodziną</p>	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczne świadczenie pracy socjalnej; - pomoc materialna i niematerialna dla rodzin przeżywających problemy społeczne; - wsparcie poprzez współpracę z asystentem rodziny; - kontynuacja i rozwój oferty sportowo-rekreacyjno-kulturalnej dla dzieci i młodzieży; - kontynuacja już rozpoczętych oraz realizacja nowych programów profilaktycznych przez placówki działające na rzecz rodzin z terenu gminy; - systematyczna współpraca istniejących instytucji zapewniających wsparcie rodzinom; - wspieranie działań dążących do utworzenia

	<p>na terenie gminy kolejnych mieszkań komunalnych, socjalnych oraz mieszkań chronionych;</p> <p>- wspieranie działań zmierzających do utworzenia świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży;</p>
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	<p>- wspieranie działań mających na celu skuteczną i szybką interwencję oraz pomoc ofiarom przemocy;</p> <p>- realizacja programów w szkołach dla dzieci, młodzieży, rodziców dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;</p> <p>- kontynuacja realizacji gminnych programów związanych z przemocą w rodzinie;</p> <p>- edukacja mieszkańców poprzez działania informacyjne i profilaktyczne;</p> <p>- współpraca instytucji i placówek wspierających rodziny przeżywające problem przemocy;</p> <p>- wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w celu prawidłowej realizacji procedury „Niebieskie Karty”.</p>
6. Przeciwdziałanie uzależnieniom	<p>- dalsza realizacja programów profilaktycznych na terenie Gminy Wołczyn;</p> <p>- prowadzenie działań profilaktycznych związanych z uzależnieniami dla dzieci i młodzieży;</p> <p>- stała współpraca jednostek z terenu gminy w celu zniwelowania skutków uzależnień;</p> <p>- kierowanie osób uzależnionych do ośrodków wsparcia oraz grup AA.</p>

Kierunki niezbędnych działań

Przedstawione powyżej cele strategiczne pozwalają na określenie kierunków zmian społecznych jakie powinny się odbywać w najbliższym czasie na terenie Gminy Wołczyn. Wynikają one ściśle z określonych celów i łączą się z nimi w sposób nierozzerwalny, tworząc pewnego rodzaju podsumowanie i zebranie informacji dotyczących zakresu niezbędnych działań na najbliższe lata. Aby osiągnąć cele strategiczne należy:

- ożywić lokalny rynek pracy, co może pomóc osobom bezrobotnym podjąć zatrudnienie i poprawić ich sytuację finansową;
- rozwinąć oraz poszerzyć katalog usług społecznych zabezpieczających potrzeby najstarszych mieszkańców Gminy Wołczyn (działania aktywizacyjne, propagowanie zdrowego stylu życia, organizacja odpowiedniego wsparcia- pomoc finansowa, usługi opiekuńcze, wolontariat, tak aby seniorzy jak najdłużej mogli pozostać w swoim miejscu zamieszkania);
- wspierać osoby chore oraz niepełnosprawne poprzez: zapewnienie im dostępu do placówek służby zdrowia, oraz warunków do życia w rodzinie i najbliższym otoczeniu, zapobieganie powstawaniu problemów związanych ze zdrowiem, organizację właściwych warunków pracy oraz likwidację wszelkiego rodzaju barier, aktywizację osób niepełnosprawnych i uświadamianie społeczeństwa o problemach z jakimi zmagają się osoby chore i możliwościach udzielania im wsparcia;
- wspierać rodziny, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze lub rodziny, w których jest zagrożony proces prawidłowego rozwoju i wychowywania dzieci przez wszystkie instytucje i podmioty działające na rzecz rodziny na terenie gminy;
- podejmować działania zapobiegające przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom (działania interwencyjne, edukacja mieszkańców, działania informacyjne i profilaktyczne);
- utrzymywać już podjęte, rozpoczęte formy wsparcia obejmujące osoby mające problemy z rozwiązywaniem kwestii społecznych (dalsza realizacja już trwających programów, tworzenie nowych, pozyskiwanie środków finansowych na zabezpieczenie potrzeb mieszkańców gminy).

Wskazane kierunki działań z pewnością nie wyczerpują wszystkich możliwości w zakresie planowania zmian społecznych, dotyczą jedynie zmian w obszarach najbardziej rozpoznanych. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie z uwzględnieniem możliwości kadrowych, organizacyjnych i finansowych Gminy Wołczyn.

6. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn powinna zostać poddana monitoringowi oraz ewaluacji. Pozwoli to zbadać, czy założenia strategiczne i realizowany program zaspokoili potrzeby odbiorców i czy poprawiły ich sytuację życiową. Aby tego dokonać należy sprecyzować wskaźniki. Wskaźniki to zmienne poddające się pomiarowi i pozostające w związku z interesującymi nas cechami analizowanych obiektów, przez co wykorzystuje się je do stwierdzenia, czy dany stan rzeczy zachodzi. Wskaźniki powinny być oparte na wiarygodnych danych, ich pomiar nie powinien być obciążeniem finansowym dla budżetu i wskaźniki powinny się wzajemnie uzupełniać, być zrozumiałe i dla wszystkich dostępne. Wobec powyższego w Strategii zastosowano następujące wskaźniki stanowiące punkt odniesienia do celu głównego oraz celów szczegółowych zawartych w niniejszym dokumencie.

Wskaźniki służące do pomiaru celu szczegółowego: **„utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego osób/rodzin, które posiadają niewystarczającą sytuację finansową utrudniającą funkcjonowanie i zaspokajanie codziennych potrzeb, aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz utworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,”**

to :

- Wskaźnik nr 1 : do 2031 roku corocznie co najmniej 90% osób ubiegających się o pomoc, spełniających kryterium, zostanie objęta wsparciem w ramach różnorodnych świadczeń finansowych pomocy społecznej- wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem liczby i rodzajów działań interwencyjnych w zakresie utrzymania bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy Wołczyn;
- Wskaźnik nr 2: do 2031 roku wzrośnie o 20% w stosunku do 2019 roku liczba osób objętych pracą socjalną służącą przeciwdziałaniom wykluczeniom społecznym. Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających z pomocy będzie odzwierciedleniem działań prowadzonych przez między innymi pracowników socjalnych w celu pokonywania trudności przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej oraz profilaktyki społecznej prowadzonej na rzecz osób i rodzin;

Szczegółowy wykaz wskaźników przypisanych poszczególnym celom szczegółowym przedstawia poniższa tabela.

Cel szczegółowy	Zadania	Wskaźniki
1. Zapewnienie wsparcia materialnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach	- zabezpieczenie środków i zasobów przeznaczonych na cele społeczne;	- wysokość środków przeznaczonych na świadczenia pieniężne dla osób uprawnionych do

<p>niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczne prowadzenie sprawozdań oraz analiz istniejących i wykorzystywanych zasobów; - rozpowszechnianie na terenie Gminy informacji na temat dostępnych form pomocy 	<p>świadczeń w roku budżetowym</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w roku kalendarzowym - liczba dokumentów, programów, strategii umieszczanych na np. stronach internetowych
<p>2. Zwalczanie zjawiska bezrobocia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy; - wzmocnienie kompetencji i potencjału osób poszukujących pracy poprzez aktywizację osób bezrobotnych - promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej; - upowszechnianie ofert pracy, informacji o szkoleniach, stażach, zatrudnieniu socjalnym; - prowadzenie polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorstw i pozyskiwania nowych firm; - stała współpraca instytucji zajmujących się wspieraniem i pomocą osobom bezrobotnym; 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ofert pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy - liczba osób bezrobotnych objętych programami wsparcia - liczba przeprowadzonych programów, zajęć - liczba przeprowadzonych działań promocyjnych - liczba podjętych działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości - liczba osób objętych programami we współpracy z Urzędem Pracy
<p>3. Zabezpieczenie socjalne osób chorych, niepełnosprawnych oraz wchodzących w wiek senioralny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie materialne i niematerialne osób chorych, niepełnosprawnych, starszych; 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób chorych, niepełnosprawnych, starszych korzystających z pomocy finansowej - liczba osób kierowanych do domów pomocy społecznej - liczba godzin świadczonych

	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój usług opiekuńczych na terenie Gminy Wołczyn; - promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia; - likwidacja istniejących barier architektonicznych; - współpraca placówek działających na rzecz osób chorych, niepełnosprawnych, starszych; - propagowanie informacji i organizacji systemu wsparcia tej grupy społecznej; - wspieranie rozwoju wolontariatu; 	<ul style="list-style-type: none"> usług opiekuńczych - liczba przeprowadzonych działań promocyjnych - liczba przeprowadzonych działań - liczba wspólnie przeprowadzonych działań - liczba przeprowadzonych inicjatyw - liczba przeprowadzonych działań
4. Użyteczny i skuteczny system opieki nad rodziną	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczne świadczenie pracy socjalnej; - pomoc materialna i niematerialna dla rodzin przeżywających problemy społeczne; - wsparcie poprzez współpracę z asystentem rodziny; - kontynuacja i rozwój oferty sportowo-rekreacyjno-kulturalnej dla dzieci i młodzieży; - kontynuacja już rozpoczętych oraz realizacja nowych programów profilaktycznych przez placówki działające na rzecz rodzin z terenu Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonej pracy socjalnej - liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej - liczba rodzin korzystających ze wsparcia, poradnictwa w ramach systemu pomocy społecznej - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba zatrudnianych asystentów rodziny - sprawozdania z przeprowadzonych inicjatyw przez jednostki realizujące zadanie - liczba realizowanych programów, projektów

	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczna współpraca istniejących instytucji zapewniających wsparcie rodzinom; - wspieranie działań dążących do utworzenia na terenie gminy kolejnych mieszkań komunalnych, socjalnych oraz mieszkań chronionych; - wspieranie działań zmierzających do utworzenia świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży; 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wspólnie przeprowadzonych działań - liczba dostępnych lokali mieszkalnych - liczba osób oczekujących na przydział lokalu - liczba podjętych działań
<p>5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie działań mających na celu skuteczną i szybką interwencję oraz pomoc ofiarom przemocy; - realizacja programów w szkołach dla dzieci, młodzieży, rodziców dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; - kontynuacja realizacji gminnych programów związanych z przemocą w rodzinie; - edukacja mieszkańców poprzez działania informacyjne i profilaktyczne; - współpraca instytucji i placówek wspierających rodziny przeżywające problem przemocy; - wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w celu prawidłowej realizacji procedury „Niebieskie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań, interwencji - liczba osób objętych wsparciem - liczba zrealizowanych programów - liczba uczestników programów - opracowanie wskaźników zgodnie z zasadami ujętymi w danym programie - liczba przeprowadzonych działań - liczba wspólnie przeprowadzonych działań - liczba założonych „Niebieskich Kart” - liczba powołanych grup roboczych

	Karty”;	- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego
6. Przeciwdziałanie uzależnieniom	<ul style="list-style-type: none"> - dalsza realizacja programów profilaktycznych na terenie Gminy Wołczyn; - prowadzenie działań profilaktycznych związanych z uzależnieniami dla dzieci i młodzieży; - stała współpraca jednostek z tereny gminy w celu zniwelowania skutków uzależnień; - kierowanie osób uzależnionych do ośrodków wsparcia oraz grup AA; 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba programów oraz liczba osób objętych programami - liczba osób objętych działaniami GKRPA - liczba przeprowadzonych działań, inicjatyw - liczba osób objętych działaniem - liczba wspólnie przeprowadzonych działań - liczba osób skierowanych do OLO czy grup AA

Źródłem danych do pomiaru przedstawionych wskaźników będą dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołczynie, Urzędu Miejskiego w Wołczynie, GUS, Powiatowego Urzędu Pracy w Kluczborku oraz sprawozdania z realizacji programów, instytucji pozarządowych i charytatywnych, placówek oświatowych i innych. Wskaźniki ustalono w taki sposób, aby zmiany można było obserwować w corocznym raporcie jak i innych raportach związanych z monitorowaniem zmian zachodzących w środowisku.

7. SPOSOBY REALIZACJI DZIAŁAŃ

Zakłada się, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów, również socjalnych oraz konkretnych zadań wypełnianych przez instytucje współdziałające ze sobą w celu poprawy jakości życia mieszkańców. Do najważniejszych zaliczamy m.in.:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- programy i projekty wspierające i aktywizujące osoby bezrobotne realizowane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kluczborku,
- programy osłonowe adresowane do różnych grup społecznych realizowane ze środków rządowych (w całości lub części) oraz współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
- programy o współpracy Gminy Wołczyn z organizacjami pozarządowymi czy innymi podmiotami.

Realizowane programy, czy projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii, postawionymi w niej celami, aby efekty ich realizacji przyczyniały się do osiągnięcia tych celów. Działania mogą być realizowane na różnych poziomach zaczynając od współpracy partnerskiej, a kończąc na zleceniu realizacji zadań publicznych np. organizacjom pozarządowym przy zachowaniu zasad konkurencyjności. Do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, przedstawiciele lokalnych władz, organizacje oraz wolontariusze czy przedsiębiorcy.

Szczegółowy sposób wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031 przedstawia załączony poniżej harmonogram, który ilustruje zapis zadań i czynności prowadzących do osiągnięcia zamierzonych celów. W przypadku zmian w realizacji działań strategicznych harmonogram może zostać zaktualizowany zgodnie z procedurą wprowadzania wszystkich zmian do Strategii.

Cel szczegółowy	Działania	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
1. Zapewnienie wsparcia materialnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych.	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczenie środków i zasobów przeznaczonych na cele społeczne; - systematyczne prowadzenie sprawozdań oraz analiz istniejących i wykorzystywanych zasobów; - rozpowszechnianie na terenie gminy informacji na temat dostępnych form pomocy 	<p>OPS, UM</p> <p>OPS, UM</p> <p>OPS, UM inne podmioty</p>	<p>Na bieżąco, zgodnie z potrzebami</p> <p>na bieżąco, zgodnie z potrzebami</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
2. Zwalczanie zjawiska bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy; - wzmocnienie kompetencji i potencjału osób poszukujących pracy poprzez aktywizację osób bezrobotnych - promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej; - upowszechnianie ofert pracy, informacji o szkoleniach, stażach, zatrudnieniu socjalnym; - prowadzenie polityki sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorstw i pozyskiwania nowych firm; - stała współpraca instytucji zajmujących się wspieraniem i pomocą osobom bezrobotnym; 	<p>OPS, UM, PUP, pracodawcy</p> <p>OPS, PUP, podmioty którym zlecono realizację zadania</p> <p>OPS, PUP, UM, placówki oświatowe</p> <p>OPS, PUP, UM</p> <p>OPS, UM, PUP</p> <p>OPS, UM, PUP, pracodawcy</p>	<p>Na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>
3. Zabezpieczenie socjalne osób chorych,	- wsparcie materialne i niematerialne osób chorych,	OPS, UM,	Na bieżąco, w miarę

<p>niepełnosprawnych oraz wchodzących w wiek senioralny</p>	<p>niepełnosprawnych, starszych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój usług opiekuńczych na terenie Gminy Wołczyn; - promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia; - likwidacja istniejących barier architektonicznych; - współpraca placówek działających na rzecz osób chorych, niepełnosprawnych, starszych; - propagowanie informacji i organizacji systemu wsparcia tej grupy społecznej; - wspieranie rozwoju wolontariatu; 	<p>PCPR</p> <p>OPS, UM, organizacje pozarządowe</p> <p>OPS, UM, organizacje pozarządowe</p> <p>wszystkie placówki</p> <p>OPS,UM,PCPR organizacje pozarządowe, inne podmioty</p> <p>OPS, UM, organizacje pozarządowe, inne podmioty</p> <p>OPS, UM, Szkoły, organizacje pozarządowe</p>	<p>możliwości finansowych</p> <p>na bieżąco, zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco, zg. z możliwościami finansowymi</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>
<p>4. Użyteczny i skuteczny system opieki nad rodziną</p>	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczne świadczenie pracy socjalnej; - pomoc materialna i niematerialna dla rodzin przeżywających problemy społeczne; - wsparcie poprzez 	<p>OPS</p> <p>OPS, UM, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna</p>	<p>Na bieżąco</p> <p>na bieżąco, w zależności od potrzeb i możliwości finansowych</p> <p>w zależności</p>

	<p>współpracę z asystentem rodziny;</p> <p>- kontynuacja i rozwój oferty sportowo-rekreacyjno-kulturalnej dla dzieci i młodzieży;</p> <p>- kontynuacja już rozpoczętych oraz realizacja nowych programów profilaktycznych przez placówki działające na rzecz rodzin z terenu gminy;</p> <p>- systematyczna współpraca istniejących instytucji zapewniających wsparcie rodzinom;</p> <p>- wspieranie działań dążących do utworzenia na terenie gminy kolejnych mieszkań komunalnych, socjalnych oraz mieszkań chronionych;</p> <p>- wspieranie działań zmierzających do utworzenia świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży;</p>	<p>OPS</p> <p>OPS,UM , WOK, Biblioteka, Szkoły</p> <p>OPS,UM, Szkoły, organizacje pozarządowe</p> <p>OPS,UM, Szkoły, PCPR</p> <p>OPS,UM</p> <p>OPS, UM, Szkoły, organizacje pozarządowe</p>	<p>od potrzeb</p> <p>w zależności od potrzeb i możliwości finansowych</p> <p>zgodnie z terminami wskazanymi w programach</p> <p>na bieżąco</p> <p>w zależności od potrzeb oraz możliwości finansowych</p> <p>w zależności od potrzeb oraz możliwości finansowych</p>
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	<p>- wspieranie działań mających na celu skuteczną i szybką interwencję oraz pomoc ofiarom przemocy;</p> <p>- realizacja programów w szkołach dla dzieci, młodzieży, rodziców dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;</p> <p>- kontynuacja realizacji gminnych programów związanych z przemocą w</p>	<p>OPS, Policja, PCPR,Sąd- kuratorzy, Prokuratura</p> <p>OPS, UM, Szkoły</p> <p>OPS,UM, ZI,</p>	<p>Na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>

	<p>rodzinie;</p> <p>- edukacja mieszkańców poprzez działania informacyjne i profilaktyczne;</p> <p>- współpraca instytucji i placówek wspierających rodziny przeżywające problem przemocy;</p> <p>- wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w celu prawidłowej realizacji procedury „Niebieskie Karty”;</p>	<p>Policja, Szkoły</p> <p>OPS, ZI, UM, Szkoły</p> <p>OPS, UM, ZI, Policja, Szkoły, PCPR, Sąd</p> <p>OPS, ZI, placówki oświatowe, służba zdrowia, Sąd, Policja, GKRPA</p>	<p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>
6. Przeciwdziałanie uzależnieniom	<p>- dalsza realizacja programów profilaktycznych na terenie Gminy Wołczyn;</p> <p>- prowadzenie działań profilaktycznych związanych z uzależnieniami dla dzieci i młodzieży;</p> <p>- stała współpraca jednostek z tereny gminy w celu zniwelowania skutków uzależnień;</p> <p>- kierowanie osób uzależnionych do ośrodków wsparcia oraz grup AA;</p>	<p>OPS, UM, GKRPA, Policja, Szkoły, organizacje pozarządowe</p> <p>OPS, UM, Szkoły</p> <p>OPS, UM, ZI, Policja, GKRPA, Szkoły</p> <p>OPS, Policja, GKRPA, służba zdrowia</p>	<p>Corocznie</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>

8. RAMY FINANSOWE STRATEGII ORAZ ŹRÓDŁA JEJ FINANSOWANIA

Rozwiązywanie problemów społecznych to zgodnie z przedstawionym w Strategii założeniami jedno z podstawowych i najważniejszych zadań samorządu gminnego, które nie jest możliwe do zrealizowania bez nakładów finansowych. Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031 będą:

- budżet Państwa,
- budżet Gminy Wołczyn,
- środki celowe z funduszy krajowych,
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- inne źródła.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów strategii będą uwzględniane cyklicznie, w rocznych planach budżetowych oraz zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej. Przewidywany plan wydatków stanowi załącznik numer 1, a sprawozdanie finansowe roczne z wdrażania Strategii stanowi załącznik numer 2 do niniejszej Strategii. Coroczne plany wydatków podlegać będą zatwierdzeniu przez Radę Miejską w Wołczynie, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

9. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołczyn na lata 2021-2031 powstała przy współpracy ze społecznością lokalną poprzez przeprowadzone konsultacje społeczne, z których sporządzony zostanie raport, będący załącznikiem Strategii. Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone na terenie Gminy Wołczyn na spotkaniach z mieszkańcami Gminy, którzy będą mogli zgłaszać swoje wnioski czy uwagi do Ośrodka Pomocy Społecznej, czy Urzędu Miejskiego w Wołczynie jako instytucji odpowiedzialnych za stworzenie i wdrożenie dokumentu. Ze spotkań zostanie sporządzona notatka zawierająca zgłaszane uwagi. Projekt Strategii oraz informacja na temat terminu przeprowadzanych konsultacji zostaną zamieszczone na stronie internetowej OPS Wołczyn, na biuletynie informacji publicznej Urzędu Miejskiego w Wołczynie, oraz w wersji papierowej w siedzibie OPS, a promocja konsultacji społecznych odbędzie się poprzez plakaty informujące o tym, rozmieszone na terenie gminy. W promocję Strategii zaangażowane będą nie tylko podmioty odpowiedzialne za jej wdrożenie i realizację, ale również jej adresaci, którzy poprzez podjęte na ich rzecz działania odczują skutki założonych zmian. Z konsultacji zostanie sporządzona jej analiza, zawierająca opracowane jej wyników oraz wniosków, które zostaną upublicznione mieszkańcom w formie raportu.

10. MONITORING ORAZ EWALUACJA

Osiągnięciu celów Strategii towarzyszyć będzie informacja o jej wdrażaniu, a Strategia i wywołane przez nią zmiany staną się udziałem i własnością lokalnej społeczności.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031 jest wieloletnim dokumentem planistycznym i nie powinna podlegać zmianom czy modyfikacjom, a przede wszystkim zmianom nie mogą ulec cele oraz ich wskaźniki. Jednak ze względu na ciągle dokonujące się zmiany mające wpływ na natężenie problemów społecznych, wystąpienie nie znanych w czasie tworzenia i wdrażania Strategii faktów, czy okoliczności oraz w przypadku istotnych zmian prawa, Strategia będzie poddawana aktualizacji, monitoringowi, a w końcowej ocenie ewaluacji. Wnioskodawcą aktualizacji Strategii może być: Kierownik OPS, każdy z podmiotów partnerskich uczestniczących we wdrażaniu Strategii, podmiot zewnętrzny sprawujący nadzór nad działaniem Gminy Wołczyn w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, czy inny podmiot w uzasadnionym przypadku. Okres aktualizacji może zostać powiązany z jej okresem sprawozdawczym, czyli monitoringiem, ewentualna aktualizacja odbywać się będzie w trybie przewidzianym dla jej uchwalenia. Monitoring Strategii natomiast odbywać się będzie raz do roku, poprzez określenie czy Strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami. Monitoring będzie miał formę raportu zawierającego przeanalizowane, zgromadzone oraz przetworzone dane dotyczące etapu realizacji założonych celów poprzez wykorzystanie wskazanych w Strategii wskaźników.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031 nie jest dokumentem zamkniętym. Wraz z pojawiającymi się nowymi potrzebami, zmianami prawa, czy problemami możliwe będzie projektowanie nowych działań będących odpowiedzią na zaistniałe w danej chwili wyzwania. W okresie, który obejmuje Strategia wdrażane będą i realizowane programy i projekty dotyczące poszczególnych problemów społecznych, w zależności od potrzeb oraz możliwości organizacyjnych czy finansowych. Corocznie w okresie sprawozdawczym Kierownik OPS w składanym sprawozdaniu z działalności instytucji poinformuje Radę Miejską o stanie realizacji celów i zadań wynikających z założeń Strategii, stosownie do treści art. 110 ust 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Poza tym monitoring realizacji założonych celów strategicznych prowadzony będzie na bieżąco poprzez działania i rozpoznawanie środowiska przez pracowników socjalnych.

Natomiast podczas podsumowania realizacji Strategii-ewaluacji- niezbędne będzie określenie wniosków, interpretacja wszystkich zgromadzonych danych. Efekty realizacji działań powinny być porównywane z sytuacją wyjściową, przez odpowiedź na pytania: czy zmieniła się sytuacja

mieszkańców Gminy i jak utrzymać stan który osiągnięto?, w jakim stopniu Strategia przyczyniła się do rozwiązania problemów społecznych? Odpowiedzi na powyższe pytania zostaną zawarte w raporcie ewaluacyjnym, który będzie zawierał także informację o badaniach, ich wyniki, wnioski i rekomendacje oraz ewentualne załączniki, które będą gromadzone przez czas realizacji Strategii.

PODSUMOWANIE

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031 zostało dokonane zgodnie z treścią powołanego na wstępie zapisu ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz zgodnie z Zarządzeniem nr 365/2020 Burmistrza Wołczyna z dnia 15 września 2020 roku w sprawie powołania zespołu do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Wołczyn stała się podstawą do określenia zasięgu oraz rozmiarów problemów społecznych występujących na jej obszarze, została ona przeprowadzona metodą analizy dokumentów statystycznych dostępnych w GUS, sprawozdań OPS, czy Urzędu Miejskiego w Wołczynie. Wykorzystano także analizę „Oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Wołczyn”, oraz sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołczynie, które są sporządzane corocznie zgodnie z treścią art. 16a ustawy o pomocy społecznej. W definiowaniu pojęć związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych wspomagano się definicjami ze słowników, czy Encyklopedii PWN, a zakres analizowanego materiału konsultowano z przedstawicielami lokalnych instytucji biorących udział w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Do analizy problemów społecznych występujących na obszarze Gminy Wołczyn wykorzystano jako wskaźnik kwalifikacji liczbę osób zakwalifikowanych do udzielenia pomocy w podziale na kategorie problemu społecznego oraz opinie lokalnych liderów, pracowników socjalnych, asystenta rodziny, członków Zespołu Interdyscyplinarnego, Policji i innych. Opisano także istniejącą infrastrukturę i zasoby społeczne Gminy jako zaplecze dające możliwości do rozwiązywania problemów społecznych.

W dokumencie postawiono cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań, które zostały zaplanowane z uwzględnieniem zasad polityki społecznej. Sposoby realizacji Strategii oparto na programach o charakterze fakultatywnym i obowiązkowym, różnorodnych projektach, a proponowany system wdrażania może zostać poddany modyfikacjom czy aktualizacjom.

W zakresie monitorowania realizacji Strategii nałożono obowiązek prowadzenia statystyki oraz informowania przedstawicieli lokalnych władz o osiągniętych efektach podjętych działań.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031 podlega uchwaleniu w trybie określonym przepisami o samorządzie gminy, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych zgodnie z przyjętymi w Gminie Wołczyn procedurami.

Spis treści

Wprowadzenie	2
Podstawy prawne.....	4
1.Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Wołczyn.....	6
1.1 Położenie geograficzne Gminy Wołczyn.....	6
1.2 Sytuacja demograficzna Gminy Wołczyn.....	7
1.3 Sytuacja ekonomiczna Gminy Wołczyn.....	14
1.4 Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Wołczyn.....	17
1.5 Ochrona zdrowia w Gminie Wołczyn.....	18
1.6 Edukacja w Gminie Wołczyn.....	20
1.7 Kultura, sport i rekreacja na terenie Gminy Wołczyn.....	23
2. Charakterystyka problemów społecznych w Gminie Wołczyn i prognoza ich zmian.....	26
Ubóstwo.....	27
Bezrobocie.....	28
Bezdomność.....	31
Niepełnosprawność.....	33
Długotrwała lub ciężka choroba.....	35
Problemy dotyczące rodzin z dziećmi.....	39
Przemoc w rodzinie.....	50
Alkoholizm, uzależnienia.....	53
Podsumowanie.....	57
3. Infrastruktura i zasoby społeczne Gminy Wołczyn.....	60
4. Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Wołczyn.....	72
5. Określenie celów strategicznych, misji i kierunków niezbędnych działań.....	76
Cel główny oraz cele szczegółowe.....	76
Kierunki niezbędnych działań.....	80
6. Wskaźniki realizacji działań.....	81
7. Sposoby realizacji działań.....	86
8. Ramy finansowe Strategii oraz źródła jej finansowania.....	91
9. Konsultacje społeczne.....	92

10. Monitoring oraz ewaluacja.....	93
Podsumowanie.....	95

Plan wydatków na realizację celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021- 2031

Cel strategiczny	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Zapewnienie wsparcia materialnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych											
Zwalczanie zjawiska bezrobocia											
Zabezpieczenie socjalne osób chorych, niepełnosprawnych oraz wchodzących w wiek senioralny											
Użyteczny i skuteczny system opieki nad rodziną											
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie											
Przeciwdziałanie uzależnieniom											
Razem wydatki roczne na realizację poszczególnych celów strategii w tys. zł											

Sprawozdanie finansowe z wydatków poniesionych na realizację celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031

Cel strategiczny	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Zapewnienie wsparcia materialnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych											
Zwalczanie zjawiska bezrobocia											
Zabezpieczenie socjalne osób chorych, niepełnosprawnych oraz wchodzących w wiek senioralny											
Użyteczny i skuteczny system opieki nad rodziną											
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie											
Przeciwdziałanie uzależnieniom											
Razem wydatki roczne na realizację poszczególnych celów strategii w tys. zł											

RAPORT

z przeprowadzonych konsultacji społecznych

Na podstawie Zarządzenia nr 365/2020 Burmistrza Wołczyna z dnia 15 września 2020 roku w sprawie powołania zespołu do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzone zostały z mieszkańcami Gminy Wołczyn konsultacje w sprawie ustalenia treści projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wołczyn na lata 2021-2031.

Konsultacje przeprowadzone były:

w okresie od 29.03.2021 r. do 02.04.2021 r. w formie wyrażenia przez mieszkańców gminy Wołczyn opinii, uwag, wniosków i propozycji do projektu Strategii.

Projekt Strategii dostępny był w tym okresie :

- na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Wołczynie www.wolczyn.pl
- na stronie internetowej OPS Wołczyn www.naszops.wolczyn.pl oraz www.wolczyn.naszops.pl/bip
- w wersji papierowej w siedzibie OPS Wołczyn

Opinie, uwagi i wnioski do projektu Strategii można było składać podczas spotkań z mieszkańcami do dnia 02.04.2021 r.:

- w siedzibie OPS Wołczyn, ul. K. Miarki 12.

W w/w formie mieszkańcy nie złożyli żadnych opinii, uwag lub wniosków do projektu Strategii.

Zgłoszono jedną uwagę telefonicznie do siedziby OPS Wołczyn, która dotyczyła projektu Strategii, a mianowicie zadawano pytania związane z częścią zawierającą diagnozę sytuacji społecznej Gminy Wołczyn. OPS Wołczyn złożył wyjaśnienia dotyczące uwag oraz dokonał zmian w treści projektu Strategii.